

KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2014:45

Skönlitteratur på akademiska bibliotek

En undersökning om skönlitteraturens funktion och dess förmedling
på svenska högskole- och universitetsbibliotek

BARBARA BAKKER

HÖGSKOLAN I BORÅS

VETENSKAP FÖR PROFESSION

© **Barbara Bakker**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Skönlitteratur på akademiska bibliotek
En undersökning om skönlitteraturens funktion och dess förmedling på svenska högskole- och universitetsbibliotek.

Engelsk titel: Fiction at academic libraries
An investigation into fiction collections and reading promotion at Swedish academic libraries.

Författare: Barbara Bakker

Färdigställt: 2015

Abstract:
Swedish university libraries traditionally collect recreational reading material only to support the teaching and research interests of their institutions. However many university libraries hold a substantial yet unspecified collection of popular fiction. This thesis investigates the extent of these collections and examines academic librarians' views about students' recreational reading in the academic context and their attitudes towards the role of fiction and of readers' advisory in academic libraries. The theoretical framework includes literature and research about the benefits of reading for pleasure, collections' roles and readers' advisory strategies. The empirical material was gathered through quantitative surveys sent to academic librarians in Sweden. The results show that academic librarians are positive about the benefits of recreational reading for university students. However the majority of them do not believe that it is their responsibility to provide leisure reading material or promote extracurricular reading. Based on the literature review, on the theoretical framework and on the research findings, recommendations are made with respect to further research and readers' advisory strategies.

Nyckelord: Skönlitteratur, bestånd, förmedling, nöjesläsning, universitetsbibliotek, högskolebibliotek, akademiska bibliotek, akademiska prestationer.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.1.1 Akademiska bibliotek.....	6
1.1.2 Skönlitteratur.....	7
1.1.3 Bestånd.....	7
1.1.4 Läsning och nöjesläsning.....	7
1.1.5 Förmedling.....	8
1.1.6 Övriga termer på engelska.....	9
1.2 Problembeskrivning.....	9
1.3 Syfte och frågeställningar.....	10
1.4 Disposition.....	11
2. Tidigare forskning och litteraturgenomgång.....	12
2.1 Läsning.....	12
2.1.1. Läsning och individen.....	12
2.1.2. Läsning, nöjesläsning och akademisk läsning.....	13
2.1.3 Läsning av skönlitteratur.....	15
2.2 Förmedling.....	17
2.2.1 Litteraturförmedling i norsk forskning - Folkbibliotek.....	17
2.2.2 Litteraturförmedling i internationell forskning - Akademiska bibliotek.....	18
2.2.2.1 USA.....	18
2.2.2.2 Kanada.....	19
2.2.2.3 Storbritannien.....	20
3. Teori.....	21
3.1 Nöjesläsning.....	21
3.1.1 Krashen och FVR.....	21
3.1.2 Rosenblatt och transaktionen.....	22
3.2 Bestånd.....	23
3.3 Förmedling.....	24
4. Metod.....	25
4.1 Metodologiska utgångspunkter.....	25
4.2 Population och urval.....	25
4.3 Enkätformulärets utformning.....	27
4.4 Etiska hänsynstaganden.....	28
4.5 Genomförande.....	29
4.6 Bortfall.....	29
5. Resultatredovisning och analys.....	30
5.1 Hur stor andel av de svenska akademiska bibliotekens samlingar består av skönlitteratur?.....	30
5.2 Hur ofta lånas skönlitteratur ut på akademiska bibliotek?.....	31
5.3 Vilka riktlinjer föreligger på akademiska bibliotek för inköp av skönlitteratur?.....	32

5.4 Hur förmedlas det skönlitterära beståndet på akademiska bibliotek?.....	32
5.4.1 Placering och synliggörande.....	33
5.4.2 Förmedling.....	34
5.5 Vad anser akademiska bibliotekarier om studenters nöjesläsning?.....	35
5.6 Vad anser akademiska bibliotekarier om skönlitteratur och dess förmedling på akademiska bibliotek?.....	36
5.7 Reliabilitet och validitet.....	36
6. Diskussion.....	38
6.1 Skönlitteratur på akademiska bibliotek.....	38
6.2 Nöjesläsning i akademiskt sammanhang.....	39
6.3 Akademiska bibliotekarier, skönlitteratur och nöjesläsning.....	39
6.4 Akademiska bibliotekarier och förmedling.....	40
6.5 Ett avslutande förslag.....	41
7. Sammanfattning.....	43
8. Källförteckning.....	45
Bilagor.....	50

Figur- och tabellförteckning

Fig. 1 – The Reading Hypothesis.....	21
Tabell 1 – Skönlitteratur i beståndet, antal serviceställen.....	30
Fig. 2 – Skönlitteratur i beståndet, procent.....	30
Fig. 3 – Utlåningsfrekvens, procent.....	31
Fig. 4 – Inköpsrutiner, antal (totalt antal svarande: 43).....	32
Fig. 5 – Skönlitteraturbeståndets synliggörande, antal svar.....	33
Fig. 6 - Varför bör skönlitteraturförmedling inte ingå i verksamheten, antal svar.	34
Tabell 2 - Akademiska bibliotekarier och nöjesläsning, antal och procent.....	35
Tabell 3 – Akademiska bibliotekarier, skönlitteratur och läsfrämjande, antal och procent.	36

1. Inledning

I Sverige har skönlitteratur och litteraturförmedling traditionellt varit folkbibliotekens och skolbibliotekens expertisområde. Däremot har de akademiska bibliotekens fokus mest legat på forskning relaterad till lärosätets specifika utbildningsområden.

Den nya Bibliotekslagen (SFS 2013:801) fastslår att högskolebiblioteken utgör en del av "det allmänna biblioteksväsendet", vars ändamål definieras som att "främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt" (2§). Bibliotekslagen fastslår även att forskningsbibliotek "ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan" (12§). Detta medför att även skönlitteraturen ska spela en väsentlig roll på akademiska bibliotek.

I nuläget är mängden skönlitteratur i svenska universitets- och högskolebiblioteks bestånd till synes opreciserad. Anledningen till detta är att Kungliga Bibliotekets nationella statistik om högskolebiblioteken saknar detaljerade specifikationer om det skönlitterära beståndet. Detta medför att skönlitteratur som resurs inte definieras och att dess betydelse inte framhävs tydligt och ändamålsenligt.

Däremot började forskningen kring skönlitteratur och dess förmedling på akademiska bibliotek i USA redan på 1920-talet och återtog fart under 1980-talet. Sedan dess har forskningen i några anglosaxiska länder fokuserat på att väcka intresse för läsfrämjande aktiviteter vid akademiska bibliotek genom att redovisa läsningens fördelar i samband med akademiska prestationer och redogöra för förmedlingsverksamhetens positiva mottagande.

1.1 Bakgrund

I detta avsnitt redogörs för ämnets väsentliga begrepp och preciseras olika termer som är centrala för uppsatsen.

1.1.1 Akademiska bibliotek

Enligt Nationalencyklopedin (2014) definieras adjektivet *akademisk* som det "som står i samband med eller hör till ett universitet, en högskola, en akademi, ett vetenskapligt eller konstnärligt samfund". En allmän definition för akademiska bibliotek lyder "Academic Libraries are libraries that belong to institutions of higher educations" (Curzon & Quiñónez-Skinner 2010, s. 11). Syftet med akademiska bibliotek är "to support the educational and research activities of their parent institution through the provision of collections, services, and user education" (ibid.).

I USA omfattar benämningen *academic libraries* de bibliotek som tillhör "publicly funded, federal, state, provincial, or national universities or colleges, privately funded universities or colleges [...]" (ibid.). Dessa bibliotek motsvarar i Sverige de bibliotek som finns "vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan." (SFS

2013:801). Enligt Nationalencyklopedin kallas dessa bibliotek mindre vanligt för vetenskapliga bibliotek.

Statistik om högskolebibliotek ingår i Kungliga Bibliotekets större grupp med benämning *forskningsbibliotek*, som även omfattar nationalbibliotek och specialbibliotek.

I denna uppsats kommer termen *akademiska bibliotek* att användas övergripande och synonymt med högskolebibliotek och universitetsbibliotek.

1.1.2 Skönlitteratur

Enligt Nationalencyklopedin (2014) kommer substantivet *skönlitteratur* från franskan (*belles lettres*) och utgör "sedan slutet av 1800-talet vanlig benämning på poesi, dramatik, fiktionsprosa, essäistik m.m.". De i uppsatsen redovisade amerikanska och brittiska studierna använder sig av termen *fiction*, som definieras i Merriam-Websters lexikon som "written stories about people and events that are not real: literature that tells stories which are imagined by the writer" (2014), och även av benämningen *popular fiction* (t.ex. i Van Fleet 2009). Av denna anledning används termen *skönlitteratur* i uppsatsen endast med betydelse fiktionsprosa. I enkäten definieras skönlitteratur som "allt som klassificeras under SAB signum **H** och/eller Dewey **810-899** med litteraturform **-3** (Romaner och noveller) i Tabell 3."¹

1.1.3 Bestånd

Med termen *bestånd* menas allt material som biblioteken disponerar över och som är tillgängligt för bibliotekens användare, i tryckt såväl som i elektronisk form.

Amerikanska, kanadensiska och brittiska studier redogör om bestånd med termen *collections* i samband med *popular reading* (Dewan 2010; Diers & Simpson 2012; Sanders 2009; Smith & Young 2008), *pleasure reading* (Nicholson 2012), *recreational reading* (Rathe & Blankenship 2005) och *popular fiction* (Van Fleet 2009). Därför används termen *bestånd* i uppsatsen synonymt med *samlingar*.

1.1.4 Läsning och nöjesläsning

I uppsatsen betecknar termen *läsning* inte den fysiska avkodningsprocessen som färdighet i sig, utan definierar relationen mellan läsaren och tecknen som "försiggår i en spiralformad rörelse, där ena parten hela tiden påverkas av vad den andra har bidragit med" så att "meningen framträder i ett givande och tagande mellan tecknen på sidan" (Rosenblatt 2002, s. 36).

Med *nöjesläsning* menas i uppsatsen all läsning, i synnerhet av skönlitteratur, i underhållande syfte, i motsats till akademisk läsning av framför allt facklitteratur. Olika benämningar för nöjesläsning används på engelska, bland annat *reading for pleasure* till skillnad från *compulsory reading* (Banou, Kostagiolas & Olenoglou 2008), *reading for pleasure* och *ludic reading* i motsats till *assigned or in-class reading* (Smith & Young 2008), *leisure reading* (Diers & Simpson 2012; Dewan 2010), *extracurricular reading*

---

¹ Ett högskolebibliotek frågade via e-post om även Hc.02 och Hc.03 ingick i definitionen. Meddelandet besvarades genom att förtydliga att dessa inte ingick.

(Elliott 2007), *FVR*, dvs. *free voluntary reading* (Krashen 2004, *x*) och framför allt *recreational reading* (bland annat i Bordonaro 2011; Bosman, Glover & Prince 2008; Gallick 1999; Gilbert & Fister 2011; Gladwin 2010; Nicholson 2012; Rathe & Blankenship 2005; Zahua 1993). Rapporten från NEA National Endowment for the Arts (2004) använder benämningen *literary reading*, där termen betecknar läsning av alla litterära verk, nämligen "any type of fiction, poetry and play" (s. 3).

Det är viktigt att precisera att amerikanska och brittiska studier syftar mer allmänt på *recreational reading* och *reading collections* i samband med nöjesläsningsbestånd på akademiska bibliotek utan att göra någon särskild distinktion på materialets genre. I synnerhet skriver Mark Sanders (2009, s. 175): "Popular reading is also known as leisure reading, recreational reading, and reading for pleasure. These phrases are synonyms for an interest in reading bestsellers, mysteries, romance novels, biographies, graphic novels, humor, self-help, or popular nonfiction, among other literature genres".

Däremot syftar termen nöjesläsning i uppsatsen endast på läsning av skönlitteratur. Anledningen till detta är svårigheten i att avgränsa vad som bör betraktas som *popular reading* i förhållande till facklitteratur (*non-fiction*) när det gäller svenska akademiska bibliotek. Dessutom visade sig *fiction* vara favorit bland universitetsstudenter i USA när det handlar om material för nöjesläsning: "The most popular genre of leisure reading among the libraries surveyed was fiction, especially best-seller fiction." (Sanders 2009, s. 178). Traditionellt sett tillhandahåller akademiska bibliotek inte skönlitteratur i denna bemärkelse. "Academic libraries often collect popular fiction only as it supports particular courses, and not as a matter of general collection development" skriver Van Fleet (2009, s. 68).

1.1.5 Förmedling

Definitionen av förmedling i Ridderstrøms Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier (2014) lyder:

Formidling i biblioteksammenheng er alle handlinger og medier (kanaler, redskaper) som oppfyller ett av eller begge disse kriteriene:
1) vekker brukernes interesse for dokumenter, dvs. gir dem lyst til å undersøke og bruke dem, tilegne seg innholdet osv.
2) hjelper brukerne til å øke sin evne til å tilegne seg innholdet i dokumentene, altså fremmer brukernes forståelse, innsikt, selverkjennelse, leseglede, musikkopplevelse osv.

I amerikanska studier används termen *readers' advisory* (oftast endast *RA*) med samma betydelse, dvs. "interaction between patron and library staff with the general aim to connect the patron to resources" (Beard & Thi-Beard 2008, s. 332). En väsentlig skillnad preciseras av Rochelle Smith och Nancy J. Young (2008, s. 522), där *readers' advisory* mer fokuserar på läsaren ("more individual and on-the-spot, at the point of need for a patron") medan *collection promotion* fokuserar mer på själva samlingen ("involves highlighting the materials a library owns"). Rachel Gladwin tar upp den här tudenlingen och hänvisar till *reader development* i samband med fokusering på läsaren. Hon definierar termen som en "passive technique which uses methods such as displays to recommend books to the target audience. Alternatively, it can be more direct, including hosting reading groups to encourage shared literature discussions" (2010, s. 4).

1.1.6 Övriga termer på engelska

Övriga termer relaterade till Biblioteks- och Informationsvetenskap översätts till svenska där det är möjligt. Dock behålls de engelska termerna i de följande fall och av de anledningar som beskrivs nedan:

- *literacy skills* – en översättning till "läs- och skrivkunskaper" eller "läs- och skrivfärdigheter" blir begränsande, därför att den inte skulle beteckna andra färdigheter som exempelvis läs- och skrivförståelse. Däremot innefattar den svenska termen "litteracitet" även sociala och kulturella aspekter² och därför motsvarar inte exakt det som menas till exempel i Stephen D. Krashens FVR modell.
- *browsing rooms* – dessa utrymmen utgör "a room or section in a library designed to allow patrons an opportunity to freely examine and browse in a collection of books" (Merriam-Webster, 2014) och har ingen exakt motsvarighet på de svenska akademiska biblioteken. På ett liknande sätt används *browsing collections* på engelska för att beteckna samlingarna med detsamma syfte.
- *reading lists* – den svenska översättningen "läslistor" används i flera olika sammanhang, till exempel betecknar listor av ord som utgör lästräningsverktyg, och även ett dataprograms funktion att spara länkar till webbsidor som ska läsas i ett senare skede. I de engelskspråkiga vetenskapliga artiklar som redovisas i denna uppsats betecknar den engelska termen endast bokrekommendationer.
- *reading programs* – varken "läsprogram" eller "läsplaner" betecknar uteslutande de läsfrämjande initiativ som redovisas i några amerikanska fallstudier. I svenska sammanhang används den ena för program för att kunna läsa exempelvis e-böcker på en dator eller en läsplatta och den andra i utbildningskontexter för att beteckna exempelvis en sammanställning av kurser.

1.2 Problembeskrivning

Sedan 1990-talet har den anglosaxiska forskningen, framför allt i USA och Kanada, lyft fram korrelationen mellan studenters nöjesläsning av skönlitteratur i akademiskt sammanhang och deras framgångsrika akademiska prestationer. Olika forskare har undersökt hur skönlitteraturen kan utgöra en viktig resurs för akademiska studenter - inte bara som forskningsmaterial och kurslitteratur på de lärosäten där skönlitteratur ingår i utbildningen och/eller utgör forskningsområdet. Utifrån denna synpunkt har akademiska biblioteks väsentliga roll understrukits vad gäller synliggörande och förmedling av de befintliga skönlitteraturbestånden. De skönlitterära samlingarna på akademiska bibliotek potentiellt utgör en viktig resurs som kan utnyttjas på flera olika

---

2 "Innebörden har genom forskningsutvecklingen på området förändrats från att vara enbart kognitivt och utvecklingspsykologiskt förankrat till att mer betona de sociala och kulturella aspekterna av läsning och skrivning" (Björklund, 2014);

"Begreppet litteracitet har utvecklats ur det engelska begreppet literacy och innefattar det sätt på vilket en person använder sig av tryckt och skriven information för att fungera i samhället, för att nå individuella mål och för att utveckla de egna kunskaperna och möjligheterna. Litteracitet handlar alltså inte bara om att kunna läsa och skriva utan framför allt om att kunna använda sina kunskaper i olika sammanhang och i olika syften." (SOU 2003:77, s. 271)

sätt i syfte att stödja akademiska studenter under sina studier. Följaktligen har akademiska bibliotekariers intresse för läsfrämjandet och förmedling av skönlitteratur i nöjesläsningssyfte ökat ständigt under de senaste decennierna och framför allt amerikanska och kanadensiska akademiska bibliotek har börjat synliggöra mer och mer sina skönlitterära bestånd. Flera amerikanska och kanadensiska forskare inom Biblioteks- och informationsvetenskap har undersökt och redogjort för vilka förmedlingsstrategier som är de lämpligaste och mest framgångsrika i det akademiska bibliotekets sammanhang för att lyfta fram det befintliga skönlitterära beståndet i nöjesläsningssyfte.

Däremot har detta inte hänt i den svenska kontexten. På de svenska akademiska biblioteken dominerar fortfarande bibliotekariens traditionella roll som informationsförmedlare. Trots att även akademiska bibliotek, som en del av det allmänna biblioteksväsendet, enligt Bibliotekslagen ska fylla den föreskrivna funktionen att "främja litteraturens ställning" (2§), har de svenska akademiska biblioteken traditionellt fokuserat på att tillgängliggöra information och att undervisa i informationssökning. Detta innebär att de akademiska bibliotekarierna är experter i informationsförsörjningsområdet men inte nödvändigtvis förhåller sig till de befintliga skönlitterära samlingar som redan utgör en del av bibliotekens bestånd. Följaktligen uppmärksammar de inte och/eller är inte särskilt intresserade av de lämpligaste förmedlingsstrategierna för att lyfta fram skönlitteraturen som verktyg. Detta medför att denna aspekt av bibliotekarieyrket skulle kunna framhävas så att de akademiska biblioteken skulle kunna utnyttjas på flera sätt än just utifrån informationsökningsperspektivet. Inom ramen av informations- och biblioteksvetenskap utgör denna dikotomi ett intressant forskningsområde utifrån ett professionellt perspektiv, särskilt i samband med den akademiska bibliotekariens kompetens och professionalisering.

Av dessa anledningar blir det relevant att kartlägga vilka resurser, i form av skönlitterära samlingar, står till användarnas förfogande, det vill säga omfattningen av akademiska biblioteks skönlitteraturbestånd, samt i vilken utsträckning dessa skönlitterära resurser i nuläget lånas ut och efterfrågas. Lika intressant är att kartlägga vilka riktlinjer och rutiner föreligger för att underhålla och främja de befintliga skönlitterära bestånden. Dessutom blir det centralt att undersöka de svenska akademiska bibliotekariernas uppfattningar om akademiska studenters nöjesläsning samt att kartlägga vilka förmedlingsstrategier de akademiska bibliotekarierna känner till och använder sig av för att främja vikten av nöjesläsning och de befintliga skönlitterära bestånden.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här undersökningen är att studera skönlitteraturens roll på de svenska akademiska biblioteken enligt akademiska bibliotekarier.

För att uppnå detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- Hur stor andel av de svenska akademiska bibliotekens samlingar består av skönlitteratur?
- Hur ofta lånas skönlitteratur ut på akademiska bibliotek?

- Vilka riktlinjer föreligger på akademiska bibliotek för inköp av skönlitteratur?
- Hur förmedlas skönlitteratur på akademiska bibliotek?
- Vad anser akademiska bibliotekarier om studenters nöjesläsning?
- Vad anser de om skönlitteratur och dess förmedling på akademiska bibliotek?

1.4 Disposition

Uppsatsen består av åtta kapitel. I det första inledningskapitlet redogörs för ämnets bakgrund och för uppsatsens centrala begrepp, nämligen akademiska bibliotek, skönlitteratur, bestånd, läsning och nöjesläsning, förmedling och övriga termer. Kapitlet avslutas med problembeskrivningen, syfte och frågeställningar.

Kapitel två tar upp tidigare forskning och litteratur som anses relevanta för uppsatsen. Avsnittet om läsning omfattar läsning i samband med både individen och studenten, nöjesläsning kontra akademisk läsning samt läsning av skönlitteratur. Avsnittet om förmedling behandlar litteraturförmedling i norsk forskning i samband med folkbibliotek och i internationell forskning relaterad till akademiska bibliotek, där det i synnerhet redogörs för relevanta studier i USA, Kanada och Storbritannien.

Kapitel tre behandlar teoretiska ramverk i form av teorier och modeller från forskningsfält som språk, litteraturvetenskap och biblioteksvetenskap. Nöjesläsningen belyses utifrån Stephen D. Krashens FVR modell och Louise M. Rosenblatts teori om läsning som en transaktion. Michael K. Bucklands modell används för att identifiera fyra beståndsroller. Jens Thorhages modell belyser direkt och indirekt förmedling.

I kapitel fyra redovisas undersökningens metod. Metodvalet beskrivs tillsammans med resonemangen kring population och urval och enkätens utformning. Kapitlet innehåller ett avsnitt om etiska hänsynstaganden och avslutar med en redogörelse av undersökningens genomförande och bortfall.

I kapitel fem redovisas och analyseras resultatet av empirin. Med hjälp av grafer och tabeller presenteras empirin kvantitativt i förhållande till uppsatsens frågeställningar. Analysen sker med utgångspunkt i uppsatsens valda teoretiska ramar. Kapitlet avslutas med några reflektioner kring undersökningens reliabilitet och validitet.

I kapitel sex diskuteras resultatet utifrån de teoretiska perspektiven, kopplat till tidigare forskning och övrig litteratur. Avsnittet inleds med reflektioner om skönlitteraturens bestånd och fortsätter med en diskussion om akademiska bibliotekariers uppfattningar kring nöjesläsning, skönlitteraturbestånd och -förmedling. Slutsatser samt förslag för vidare forskning redovisas i löpande text.

I kapitel sju sammanfattas studien.

Sist kommer kapitel åtta med förteckningen över de källor som använts i uppsatsen. Efter detta följer bilagor.

2. Tidigare forskning och litteraturgenomgång

2.1 Läsning

"Att läsa är att nalkas något på väg att bli till som ännu ingen vet vad det skall bli" skriver den italienske författaren Italo Calvino i sin roman *Om en vinternatt en resande* (1973, s. 79).

Det har forskats mycket om läsningens betydelse och funktioner. Här följer en kort redogörelse om några för uppsatsen relevanta forskningsansatser.

2.1.1. Läsning och individen

Sambandet mellan läsning och individen kan betraktas från olika synvinklar. Exempelvis handlar Sten Furhammars teori om utbytesformerna (1997) om förhållandet mellan läsaren och texten. Furhammar utgår ifrån Steen F. Larsens abstrakta kunskapsaxonomimodell (i Furhammar 1997, s. 146-147 och i Thorhauge 1995, s. 177-178) som kombinerar två dikotomier, situationellt och icke-situationellt samt personlig och icke-personlig. I samband med Louise M. Rosenblatts teori om läsning som en transaktion (se 3.1.2) betonar Furhammar i stället innehållet av en text och det syfte som texten kunskapsmässigt har för läsaren. På så vis delar han in utbytet av läsning i två dimensioner, nämligen personlig och opersonlig läsning samt upplevelse och instrumentell läsning. De fyra resulterande kategorierna visar hur läsaren förstår och förhåller sig till texten med olika grader subjektivitet, reflexivitet³, nyttofunktion samt identifikation med personerna och händelserna (Furhammar 1997, s. 165-167).

På ett liknande sätt utgår Rita Felski (2008) från läsningens sätt att interagera med läsaren och identifierar fyra "modes of textual engagement" (s. 14), nämligen *recognition* ("an affinity or an attunement is brought to light", s. 23), *enchantment* ("a state of intense involvement, a sense of being so entirely caught up in an aesthetic object that nothing else seems to matter", s. 54), *knowledge* ("gaining a deeper sense of everyday's experiences and the shape of social life", s. 83) och *shock* ("literature's power to disturb", s. 105). Det handlar alltså om texters interaktioner med läsaren på flera nivåer, där läsaren känner igen sig i texten och helt grips i det estetiska objektet, samtidigt som han eller hon får kunskap om vardagen och det sociala livet och på något sätt chockeras av innehållet på ett stimulerande sätt.

Även Åse Kristine Tveit tar upp läsningens olika funktioner i individens liv och personlig utveckling. På läsningen tillämpar Tveit den danske sociologen Møller Kristensens teori om tre sätt att närma sig till konstverk och redogör för läsandets konfirmativa, formativa och diversiva funktioner. Hon menar att läsaren genom en text får bekräftelse för sina uppfattningar om världens normer samt förståelse för sitt sociala och psykologiska sammanhang och på så vis styrker sina förväntningar. Vidare bjuder en text, genom sin öppenhet, på möjligheten att utmana dessa normer på ett sådant sätt att textens överraskande moment leder till nya insikter och förändringar hos läsaren.

3 Adjektivet "reflexiv" kopplas till begrepp som syftar till inlevelse, empati och ömsesidighet (Furhammar 1997, s. 149)

Dessutom har en text en underhållande funktion i att få läsaren att koppla av och till och med drömma sig bort (Tveit 2004, s. 68-70).

Kring läsningens funktioner och roller forskade även Bob Usherwood och Jackie Toyne (2002, s. 34-40) i sin undersökning om vuxnas motivationer för att läsa. Catherine S. Ross, Lynne E.F. McKechnie och Paulette M. Rothbauer (2006, s. 162) sammanställer Usherwoods och Toynes resultat i fem huvudkategorier, nämligen avkoppling, flykt till andra verkligheter eller världar, bildning inkl. kunskap och *literacy skills*, självutveckling i form av insikt i sig själv och i medmänniskan, samt en sorts träning för identitet och imagination. Usherwood och Toyne menar att deras undersökning bevisar att en persons liv förändras genom läsningen och att "reading forms and informs the developing self" (s. 40).

Även Judith Elkin, Briony Train och Debbie Denham tar upp läsningens funktioner. De menar att läsningen inte bara bjuder läsaren på rent nöje utan också på möjligheten att genom delade erfarenheter och känslor få en bättre förståelse av sig själv och sina medmänniskor samt att kunna sätta sitt eget liv i perspektiv. De skriver att "reading can give access to more experience than anyone can encompass in a single lifetime" (2003, s. 11) och beskriver läsningen som ett medel för att färdas till andra situationer, tider, ställen och till och med planeter (!).

Den specifika rollen som läsning har i en informationssöknings kontext undersöktes av Catherine S. Ross. Hon bevisade att det inte bara är faktaläsning utan också nöjesläsning som bidrar till läsarens kunskap om världen och om sig själv. Typiskt för läsarna är att under nöjesläsning stöta på information som är relevant i deras livs kontexter: "In effect, these avid readers reported finding without seeking" (1999, s. 785).

I samband med läsningens, i synnerhet nöjesläsningens, funktion för individen redogör både Ross, McKechnie och Rothbauer (2006, s. 151) och Stephen D. Krashen (2004, s. 29) för den ungerske psykologen Csikszentmihalyis "flow" teori. Flow:en är det mentala tillstånd som uppstår då en person ägnar sig åt en aktivitet med ett definierat mål och helt absorberas av processen. Personen blir så uppslukad av aktiviteten att vardagens bekymmer och till och med självmedvetenheten försvinner. Csikszentmihalyi menar att läsning förmodligen är den vanligaste flow-aktiviteten i hela världen.

Till sist sammanfattar Pauline Dewan i sin redogörelse om forskningen om läsningens positiva effekter på individen så här:

Reading, as we have seen, transmits the collective wisdom of our ancestors, improve social skills, increases self-knowledge, fosters empathy, advances human rights, provides a dress rehearsal for life, develops creativity, articulates emotions that help us cope with them, organizes experience, provides a prototype of meaning for our lives, and assists in identity formation. It also facilitates our intellectual development. (2013, s. 313).

2.1.2. Läsning, nöjesläsning och akademisk läsning

Att det finns olika sätt att läsa är forskarna överens om. Magnus Persson beskriver läsning som "ett slags mirakel" (2012, s. 124-125) och skiljer mellan den *naiva* läsningen och den *kritiska* läsningen när det gäller litteraturläsning i litteraturstudiers

sammanhang. Den naiva läsningen resulterar i ett känslomässigt såväl som kroppsligt närmande till en litterär text, i motsats till den kritiska läsningen, som innebär ett mer kritiskt förhållningssätt där en tydlig gräns skapar en distans mellan text och läsare (s. 194).

På ett likadant sätt skiljer Karin Littau mellan akademisk läsning och nöjesläsning. I sin redogörelse om läsning som "socially framed" aktivitet menar hon att den akademiska läsaren läser på ett analytiskt, kognitivt och framför allt objektivt sätt – "the academic reader [...] is a professional, whose practices of reading must be aloof and unmoved" - till skillnad från den allmänna läsaren, som i stället ägnar sig åt läsningen på ett känslomässigt sätt - "the general reader, who partakes in the pleasure of the senses" (2006, s. 138). Hon tar upp den retoriska trikotomin *docere*, *delectare* och *movere* (att lära, att behaga, att röra) och menar att i den akademiska läsningen är *movere* det element som blir helt borttaget (s. 140).

I den svenska högreutbildningskontexten har läsningens betydelse för akademiska studenter diskuterats av Leif Alsheimer (2004). Han menar att en av universitetets mest grundläggande uppgifter är att sprida upplysning (s. 172) och betonar vikten av "att bilda – och inte enbart utbilda – studenterna" (s. 242). Han påpekar att universitetsutbildningen nuförtiden i allt större utsträckning inriktas på att utbilda och leverera yrkeskompetenta tekniker utan djupare kunskaper om omvärlden (2004, s. 145-149) och citerar Doris Lessings benämning av den moderna kompetensfixeringen, nämligen "de välutbildade barbarerna" (s. 136). Därför betonar han läsningens och skönlitteraturens roll för skriftspråket och som "tändstift för tankeprocesser" (s. 191-196). Genom att inkludera nöjesläsning av skönlitteratur i akademiska curricula, menar han, får studenter bredare, djupare kunskaper och på detta sätt motiveras de att skapa sammanhang, vilket främjar deras studieresultat (s. 241-246).

Nöjesläsningens betydelse för akademiska studenter har utforskats i en ganska stor utsträckning i anglosaxiska länder, framför allt i USA och Kanada, och olika forskare är överens om nöjesläsningens positiva effekter. Till exempel redogör Jude D. Gallick i diskussionen om sin undersöknings resultat för konsekvenserna av "the positive relationship that this study found between cumulative grade-point average and time spent in recreational reading" (1999, s. 488). På samma spår är också Dewan, som hävdar att akademiska studenter är i den fasen av sitt liv där läsningen kan "open up worlds – can indeed motivate and inspire them for the future". "If students have not developed a love of reading by the time they finish college, they will be less likely to do so in later lives" (2013, s. 311) skriver hon och understryker på så vis vikten av nöjesläsning i ett akademiskt sammanhang.

Dewans slutsatser kan kopplas till Gayle B. Brays, Ernest T. Pascarellas och Christopher T. Piersons longitudinella studie om universitetsstudenters utveckling under utbildningen. Bland annat undersökte de hur studenters förmåga att förstå texter förbättras genom läsning under de tre första åren (2004, s. 306). I samband med universitetsstudenters nöjesläsning sammanfattas deras resultat tydligt av Melanie Parlette och Vivian Howard. De skriver att ju mer studenterna läser för nöjes skull, desto sannolikare är det att de utvecklar "a strong vocabulary and cultural literacy" (Parlette & Howard 2010, s. 55).

Emellertid påpekar Usherwood och Toyne att det finns för lite forskning om nöjesläsningens effekter på vuxna. De genomförde sin egen undersökning och resultatet visar att även vuxnas *literacy skills* förbättrades genom nöjesläsning av skönlitteratur (2002, s. 37).

Även amerikanska nationella undersökningar understryker sambandet mellan läsning och akademisk framgång. NEAs rapport (2007) pekar på korrelationerna mellan daglig läsning och akademiska prestationer (s. 5-6) och understryker "greater academic, professional, and civic benefits associated with high levels of leisure reading and reading comprehension" (s. 94).

En litteraturöversikt om nöjesläsningens positiva effekter för akademiska studenter vore ofullständig utan att nämna Barbara MacAdams arbete. Hon studerar förhållandet mellan läsning och kritiskt tänkande och hennes artikel *Sustaining the Culture of the Book: the Role of Enrichment Reading and Critical Thinking in the Undergraduate Curriculum* har citerats av många forskare. Hon utgår från en sammanfattning av olika forskares definitioner av begreppet kritiskt tänkande och menar att studenterna ska kunna vara skeptiska och granska sin egen och andras förståelse av världen. Dessutom ska de noggrant kunna analysera situationer, frågeställningar och budskap i syfte att utvärdera situationernas logiska argument samt förstå hur författare med avsikt manipulerar språket (1995, s. 239). I diskussionen om hur dessa färdigheter kan läras ut enligt olika forskare betonar hon att "while the importance of reading in the humanities might seem obvious, reading is cited across disciplines as essential to critical thinking" (s. 242) och understryker narrativens, dvs. berättelsernas, förmåga att "construct unifying conceptual frameworks that organize concepts into coherent whole" (s. 243).

2.1.3 Läsning av skönlitteratur

Det är framför allt läsningen av skönlitteratur som enligt forskning leder till de ovannämnda positiva effekterna för individen och följaktligen för studenten. Olika forskare redogör för skönlitteraturens funktioner i individens liv och personlig utveckling genom olika typologiska indelningar. Jofrid Karner Smidt redogör för Jan Mukarovskys skönlitteraturs⁴ funktioner i förhållande till de norska bibliotekariernas litterära smak. Skönlitteraturen är framför allt underhållande, tankeväckande och känslomässigt gripande, men njutningen kombineras även med nytta och därför är skönlitteratur både formativ och kompetensutvecklande (2001, s. 297-298).

Vidare kopplar Dewan ihop skönlitteratur och psykologi och redogör för sambandet mellan läsning av *fiction* och *Theory of Mind*, en term som används av kognitiva psykologer för att beskriva individens beteende enligt dennes tankar, känslor, övertygelser och önskemål. Med *Theory of Mind* menas alltså en sammanställning av individens kognitiva anpassningar "to facilitate the construction of our social environments" (2013, s. 311). Dewan menar att forskningen har bevisat att skönlitteratur gör en individ medveten om de andras behov, främjar dennes sociala färdigheter och associeras med bättre förmågor i *Theory of Mind* (s. 312).

I Martha C. Nussbaums verk möter skönlitteraturen även filosofin. Som amerikansk filosof och professor i rättsetik, uppmuntrar Nussbaum främjandet av skönlitteratur i akademiska sammanhang och hävdar att "Higher education should develop students'

4 här: texter av litterärt karaktär

awareness of literature in many different ways. But literature does play a vital role in educating citizens of the world" (1997, s. 88). I motsats till historiska och biografiska verk som endast återger empirisk information om verkliga händelser, fokuserar litteraturen på det möjliga och sannolika och bjuder in läsaren på att reflektera över sig själv. "Unlike most historical works, literary works typically invite their readers to put themselves in the place of people of many different kinds and to take on their experiences" (1995, s. 5). För Nussbaum är romanen, i synnerhet den realistiska romanen, det främsta verktyget, eftersom den avbildar mänskliga behov och önskemål som förverkligas i specifika sociala sammanhang och "invites the reader to see how the mutable features of society and circumstance bear on the realization of shared hopes and desires" (1995, s. 7). Att betrakta romanen utifrån ett moralfilosofiskt perspektiv, menar hon, innebär inte att endast använda den som akademiskt instrument för att utforska etiska frågor. I stället är romanen tätt kopplad till människans djupaste sökande (1990, s. 24) eftersom litterära verk, menar hon, inte är neutrala verktyg. Uppfattningar av det som är viktigt – "a certain conception of what matters" (1990, s. 26) – finns invävda i romanens själva struktur. Därför menar hon att "novels conduct a philosophical investigation into the good of a human being" (1990, s. 390). På detta sätt kan romanen visa läsaren varför sökandet är viktigt och vad som är viktigt i sökandet (1990, s. 47).

Hennes reflektion över anledningen till att det är värt att binda samman det filosofiska perspektivet med den praktiska händelsen av att läsa skönlitteratur citeras bland annat av Skans Kersti Nilsson (2009, s. 7) och lyder:

We do 'read for life', bringing to the literary texts we love [...] our pressing questions and perplexities, searching for images of what we might do and be, and holding these up against the images we derive from our knowledge of other conceptions, literary, philosophical, and religious. (Nussbaum 1990, s. 29).

Nussbaums verk är välkända och citeras ofta av svenska forskare. Till exempel framhäver Lisbeth Larsson Nussbaums argumentation om fiktiva berättelsers värde för kunskapsinhämtning om människors tänkande genom tiderna och möjligheten av att uppleva olika "positioner", jämfört med det verkliga livet där människan endast har tillgång till en enda position och en enda strategi (SOU 2012:10, s. 162). Vidare tar Magnus Perssons upp Nussbaums argument om förmågan av att byta perspektiv genom läsning av skönlitteratur (SOU 2012:10, s. 175) och på så vis bli en kritisk medborgare i det demokratiska samhället. I synnerhet redogör han för Nussbaums teori om de tre viktigaste förmågorna som är "essential to the cultivation of humanity in today's world" (Nussbaum 1997, s. 9), nämligen det kritiska tänkandet, kunskap om andra kulturer och den narrativa fantasin. Persson menar att det är den narrativa fantasin, det vill säga "the ability to think what it might be like to be in the shoes of a person different from oneself" (Nussbaum 1997, s. 10) som stimuleras bäst genom att läsa skönlitteratur (Persson 2007, s. 256-257). Persson sammanfattar sitt ställningstagande i förhållandet till värdet av att läsa skönlitteratur när han argumenterar för skönlitteratur som skolämne och skriver:

Litteraturläsning ger upplevelser och kunskap, är språkutvecklande och stärker såväl den personliga som den kulturella identiteten. Litteraturläsning främjar goda kultur- och läsvanor. Att läsa litteratur motverkar odemokratiska värderingar och gör läsaren empatisk och tolerant. (Ehrenberg, Persson & Svensson 2013, s. 12)

Upplevelseperspektivet genom läsning av skönlitteratur tas även upp av Torsten Petterson, som menar att även andra fiktiva framställningar, som exempelvis teater och film, erbjuder möjligheten till ett perspektivbyte, men dessa visuella framställningar är begränsade till ett *utifrånperspektiv* av andras liv och verkligheter. I romaner däremot handlar det också om ett *inifrånperspektiv*, eftersom läsaren förhåller sig till litterära berättelser med sin egen personlighet och upplevelser (Nilsson & Pettersson 2009, s. 23-24).

2.2 Förmedling

Med Rosenblatts teori om läsning som en transaktion (se 3.1.2) som bakgrund, blir syftet med litteraturförmedling att lyfta fram läsarnas personligheter, erfarenheter och intressen. Betoning på läsaren i ett förmedlingsssammanhang understryks även av Nina Frid, som redogör för Van Riels, Fowlers and Downes läsfrämjande arbete i Storbritannien, där "läsupplevelsen, inte boken, utgör lockbetet". I synnerhet framhäver Frid vikten av att inte bara respektera läsarens val av litteratur utan också "erbjuda möjligheter att bredda läsrepertoaren" (2012, s. 49-51).

2.2.1 Litteraturförmedling i norsk forskning - Folkbibliotek

Under de senaste decennierna har norska forskare undersökt litteraturförmedling i folkbiblioteks sammanhang. Jofrid Karner Smidts arbete sträcker sig från bibliotekariens roll som litteraturförmedlare (1994) till olika förmedlingssätt i samband med den sortens litteratur som förmedlas (2002). Hon identifierar tre förhållningssätt. I det första, den efterfrågasstyrda förmedlingen, anpassas beståndet till biblioteksanvändarnas preferenser. Detta förhållningssätt medför att beståndet utgörs av det bästa och största möjliga utbudet, inklusive populär litteratur. Den aktivt *anbefalende*, alltså förespråkande, och upplysande förmedlingen har i stället folkbildning som sitt viktigaste uppdrag. Här är det skönlitterära beståndet av högre kvalitet och det informeras aktivt om det, eftersom användarna inte känner till det. Det tredje förhållningssättet utgörs av en kombination av det första och det andra, därför att de inte står i motsats till varandra utan förekommer parallellt i Smidts undersökning. Detta tredje synsätt kännetecknas av förmedlarnas ambivalens, det vill säga de vill ge användarna det som användarna vill ha (vilket enligt dem betyder populär litteratur) samtidigt som de önskar uppehålla en högre kvalitetsnivå i förmedlingsverksamheten.

Lika värt att nämnas i litteraturförmedlings sammanhang är även Tveits forskning (2004) om förmedlarens förhållningssätt till förmedlingsuppdraget. Enligt henne är förmedlaren en *gjenfinner* som främst fokuserar på att återfinna den litteratur som användaren efterfrågar genom sin goda kunskap om samlingen men utan att försöka påverka läsaren med sin egen smak, det vill säga intar expeditörens roll utan något särskilt personligt engagemang. Alternativt intar förmedlaren den motsatta rollen och är *oppdrageren*, dvs. den folkbildande förmedlaren, som strävar efter att öka läsarens bildning, förmedlar litteraturen efter sin egen smak och övertygar läsaren att just den boken är den rätta. Enligt Tveit har förmedlaren ett professionellt förhållningssätt när han eller hon kombinerar sin egen litteraturkännedom med förståelse för användare och lyhördhet för dess intressen och önskemål. På så vis bli förmedlaren "kommunikatoren" (2004, s. 43, s. 85).

2.2.2 Litteraturförmedling i internationell forskning - Akademiska bibliotek

Någon tidigare forskning om förmedling av skönlitteratur på akademiska bibliotek i svenskt sammanhang kunde inte hittas genom de vanliga kanalerna⁵. Däremot har den anglosaxiska forskningen drivit fram frågan under de senaste 20 åren, även om ämnet har inte uppmärksamrats tillräckligt enligt Rochelle Smith och Nancy J. Young (2008, s. 521).

2.2.2.1 USA

Redan 1993 skrev Janelle M. Zahua att "Browsing rooms are those alluring spaces in the college or university library where the reader may shut out the flood and clamor of information" (1993, s. 57). Hon hävdade att dessa särskilda lokaler, som funnits sedan början av 1900-talet, utgjorde ett akademiskt biblioteks bästa förmedlingsverktyg med sina små dock väl utvalda samlingar i nöjesläsningssyfte. *Browsing rooms* har därför flera funktioner och ska "serve as a general stimulus for the intellectual life of students and faculty" (1993, s. 60), vilket innebär till exempel att på ett effektivare sätt marknadsföra biblioteket, hjälpa användarna med bokval, stödja studenternas läsvanor och länka till den större akademiska samlingen.

Med hennes artikel som utgångspunkt har flera forskare i USA sedan dess undersökt *browsing rooms* som främsta förmedlingsverktyg i akademiska bibliotekssammanhang. Bette Rathe och Lisa Blankenship (2005) undersökte hur användarna på ett akademiskt bibliotek upplevde en särskild *reading collection*. Denna lässamling hade återskapats ett år tidigare i särskilt tillägnade lokaler efter att den lagts ner på 1970-talet av ekonomiska och logistiska skäl. Undersökningen visade en positiv respons på initiativet och flera skäl till detta identifierades, bland annat samlingens omfattning med ett begränsat antal dock relativt nya böcker, dess placering i biblioteket, det effektiva synliggörandet och den användarvänliga inredningen (s. 79-81).

Däremot påpekar Smith och Young (2008) att *browsing rooms* oftast kräver särskilt dedikerat utrymme på akademiska bibliotek som ibland redan har ont om plats. I stället menar de att det mest framgångsrika förmedlingssättet är att betona det nöjesläsningsmaterial som redan finns i beståndet genom att låna marknadsföringsstrategier från bokhandelssektorn, som till exempel Årets bästa böcker och topplistor, genre-indelade *reading lists* och väl synliga bokomslag, som, kanske av prestige-skäl, brukar tas bort på akademiska bibliotek men som innehåller viktig och lockande information för läsarna. Andra förslag på hur man kan betona det befintliga beståndet är läskartor med information om böckernas placering, samarbete med lokala och regionala bibliotek samt att uppmuntra bibliotekarierna till förmedlingsverksamhet (s. 522-524).

Bland det mest citerade inom ämnet förmedling på akademiska bibliotek är Julie Elliotts forskningsarbete (2007). Hennes undersökning visade att uppställningar och *browsing areas* är de vanligaste förmedlingsmetoderna på de amerikanska akademiska biblioteken för att främja nöjesläsning. Bland de av bibliotekens citerade verktygen finns också pocketsamlingar, bloggar, bokklubbar, boklistor och samarbete med det lokala folkbiblioteket. Bland de mindre vanliga dock effektiva initiativen citeras *community*

---

5 LISA, LISTA och ERIC databaser, Nordisk BDI Index, BADA, SwePub, Biblioteksförnings söktjänst (<http://www.biblioteksforeningen.org/fakta-om-bibliotek/forskning/>), [www. uppsatser.se](http://www uppsatser.se), www.avhandlingar.se

reading programs, som t.ex. One Book One Campus (s. 37-39). Vidare rekommenderar hon förmedling i nöjesläsningssyfte av den skönlitteratur som redan ingår i det akademiska biblioteksbeståndet, det vill säga att utnyttja det skönlitterära bestånd som redan ingår i studiematerialet inom institutionen för vissa humanistiska utbildningar, som t.ex. språk och litteraturvetenskap (Elliott 2009, s. 342).

Den amerikanska forskningen omfattar flera fallstudier genomförda på specifika lärosäten. Till exempel undersökte Mark Sanders nöjesläsningssamlingarna på tre universitetsbibliotek i sydöstra USA. Hans resultat visade att skönlitteratur är mest efterfrågad för nöjesläsning av biblioteksanvändare, framför allt av studenterna, och att dessa samlingars placering inom bibliotekslokalerna spelar en viktig roll för materialets cirkulation (2009, s. 179-181).

Ett ytterligare exempel utgörs av Renée Bosmans, John Glovers och Monique Princes redogörelse av de förmedlingsverktyg och -tjänster som introducerades på Virginia University Libraries för att "promote and strengthen lifelong learning and student engagement" (2008, s. 47). Syftet var att få studenterna att övervinna sin uppfattning av biblioteket som en stram, svåråtkomlig och även avskräckande miljö. Bosman, Glover och Prince finner att "it is useful to position the library as a place not only to study and conduct research, but also as a place to relax and to enjoy leisure reading" (2008, s. 56). En blandning av teknologiska och klassiska förmedlingsverktyg används, exempelvis bloggar, bokbyten, *browsing collections* med läshörnor, uppställningar och utställningar samt universitetssponsrade *reading programs*.

Den amerikanska forskningen i ämnet omfattar även några fallstudier med särskilda förmedlingsinitiativ. Exempel på *reading programs* redovisas av Heidi Gauder, Joan Giglierano och Christine H. Schramm (2007), som redogör för *Porch Reads* initiativet på ett universitet i Ohio, och av Mary Todd Chesnut (2011), som beskriver *Book Connection Program* på Northern Kentucky University. Exempel på bokklubbar och bokcirklar redovisas t.ex. av Anika Fajardo (2010) och Martin Goldberg (2012). Till sist beskriver Mardi Mahaffy (2009) hur New Mexico State University nådde ut till samhället utanför det akademiska biblioteket med två läsfrämjande initiativ.

2.2.2.2 Kanada

Även i Kanada är skönlitteraturförmedling i akademiskt sammanhang ett etablerat forskningsområde. Till exempel argumenterar Pauline Dewan för främjandet av nöjesläsning på akademiska bibliotek och redogör för den senaste forskningen kring anledningar till att intresset för skönlitteratur och narrativ i akademiska biblioteks sammanhang har återuppväckts (2010, s. 48-51). Framför allt argumenterar hon att det är viktigt att synliggöra akademiska biblioteksbestånd i nöjesläsningssyfte och föreslår att akademiska bibliotek "lånar" folkbibliotekens förmedlingsstrategier (2013, s. 314). Hon argumenterar för referenssamtalet, som inte brukar användas i samband med nöjesläsningsmaterialet av den anledningen att de akademiska bibliotekarierna inte känner sig kvalificerade inom detta område. Hon hävdar att hindret enkelt kan övervinnas med hjälp av s.k. *readers advisory reference tools*, eftersom sådana referensverktyg nuförtiden även är tillgängliga online (2013, s. 315). Vidare påpekar hon att det visst är möjligt att hänvisa användarna till det närmaste folkbiblioteket, men forskningen har visat att "students do what is handy and if reading material is not conveniently located on campus, they frequently choose another activity instead" (2010,

s. 45). I synnerhet betonar hon vikten av att synliggöra beståndet på alla möjliga sätt: bokomslagen ska synas och locka, böckerna ska ställas upp tematiskt på ett tilltalande sätt, samlingarna ska bjuda på upplevelser och lokalerna ska kunna bjuda på en trevlig vistelse. Vidare ska det vara enkelt och attraktivt att *browsa*, det vill säga att hitta runt bland hyllorna och även provläsa något. Verktyg som bokmärken och boklistor också rekommenderas, liksom bokklubbar, läsföra⁶, sociala medier och även läskartor, som dessutom synliggör ytterligare flera medier (2013, s. 315-316). Alla dessa strategier, menar Dewan, leder inte bara till effektivt läsfrämjande utan också till en optimal marknadsföring av det akademiska biblioteket. Därför hävdar hon att "the next wave of recreational reading promotion strategies will emerge from academic libraries" (2010, s. 53).

Heather Nicholson (2012) är på samma spår när det gäller vikten av att främja nöjesläsning på akademiska bibliotek, i synnerhet när det gäller dess positiva effekter på akademiska prestationer och på studenternas studief framgångar. Dessutom förespråkar hon enkla och kostnadseffektiva strategier som hjälper det akademiska biblioteket att uppmuntra studenterna till nöjesläsning, exempelvis samarbete med de lokala folkbiblioteken när det gäller både att utöka beståndet och att träna akademiska bibliotekarier i förmedlingsverksamhet. Hon rekommenderar också några effektivare sätt att synliggöra bibliotekets samlingar och göra dem lättare att hitta i. Vidare nämner hon läskampanjer, boklistor, bloggar och sociala medier (s. 183-185).

Även i Kanada har studier vid specifika lärosäten genomförts. Bailey Diers och Shannon Simpson (2012) genomförde en studie på University of British Columbia kring studenters och övriga biblioteksanvändares läsvanor och -preferenser för att undersöka hur en samling av nöjesläsningsmaterial skulle mottas. Resultatet visade en "overwhelming support" (s. 49) för en sådan samling, där 94 % av respondenterna uppgav att de skulle använda den (s. 59).

2.2.2.3 Storbritannien

I en anglosaxisk dock europeisk kontext är det värt att nämna Rachel Gladwins magisteruppsats om förmedlingsverksamheten för nöjesläsningsmaterial på brittiska universitetsbibliotek (2010). Hon redogör för det återuppväckta intresset för läsfrämjandet i brittiska akademiska biblioteks sammanhang. Bland hennes slutsatser, som även redovisas i Rachel Gladwins och Anne Gouldings artikel (2012), är det värt att nämna att drygt 40 % av de akademiska biblioteken förespråkar läsfrämjande i någon form (2010, s. 25) men en litteratursamling särskilt ägnad åt nöjesläsning inte nödvändigtvis behövs för att ha förmedlingsverksamheter i nöjesläsningssyfte. Bland de vanligaste förmedlingsverktygen nämns indirekta metoder som t.ex. uppställningar och olika typer av boklistor (på papper, skärm, i sociala medier och på webbsajter) men även bokbytarklubbar och till och med evenemang med författare (2010, s. 27-31). Däremot understryker hon bristen på bibliotekariernas personliga engagemang när det gäller individuella samtal med biblioteksbesökarna (2010, s. 33-36), trots att majoriteten av respondenterna anser att nöjesläsning är förmånlig för studenterna (2010, s. 33), och rekommenderar förmedlingsutbildning för akademiska bibliotekarier (2010, s. 52).

---

6 *reading forums* som t.ex. i Goodreads.

3. Teori

Flera teoretiska ramar valdes ut för att belysa olika aspekter i uppsatsens problemformulering. Stephen D. Krashens och Louise M. Rosenblatts teoretiska ståndpunkter kopplas till akademiska studenters nöjesläsning. Beståndets roller på bibliotek redogörs för genom Michael K. Bucklands teori. Jens Thorhauges kategorisering av förmedlingsmetoder tillämpas på förmedlingsaktiviteter med fokus på skönlitteratur.

3.1 Nöjesläsning

Krashens arbete belyser vikten av att studenter läser för nöjes skull. Distinktionen mellan den efferenta och den estetiska läsningen belyses utifrån Rosenblatts teori om läsning som en transaktion.

3.1.1 Krashen och FVR

Den amerikanske språkforskaren Stephen D. Krashen är en av de mest citerade forskarna inom ämnet nöjesläsning. Även om hans arbete mest fokuserar på barn, citeras det ofta av andra forskare i samband med universitetsstudenter och akademisk utbildning, till exempel av Pauline Dewan (2010 s. 48-49, 2013 s. 313), Karen Bordonaro (2011, s. 269-270), Lydia Burak (2004, s. 141) samt Bette Rathe och Lisa Blankenship (2005, s. 75). Nöjesläsning betraktas som bland annat en metod för att förbättra språket och *literacy skills*, inklusive förståelse av akademiska texter (2004, s. x).

Krashen använder benämningen "FVR" (free voluntary reading) i sin "reading hypothesis" (2004, s. 17).

THE READING HYPOTHESIS
ur *The Power of Reading* (Krashen 2004, s. 17)

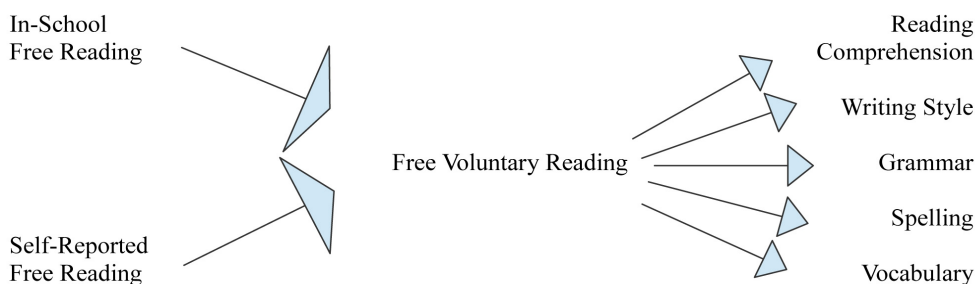

Fig. 1 – The Reading Hypothesis

Han skriver att FVR "means reading because you want to: no book reports, no questions at the end of the chapter. In FVR, you don't have to finish the book if you don't like it. FVR is the kind of reading most of us do obsessively all the time" (2004, s. 1)

Krashen betonar studenters språkutveckling och menar att nöjesläsning "is a powerful means of developing reading comprehension ability, writing style, vocabulary, grammar and spelling. In addition, evidence shows that it is pleasant, promotes cognitive development, and lowers writing apprehension." (2004, s. 37). Vidare menar Krashen att biblioteket är det bästa stället för att uppmuntra till FVR eftersom det är just där som studenterna har tillgång till böcker som inte ingår i deras utbildnings allmänna omständigheter och miljö (exempelvis hemma) (2004, s. 63-64).

Eftersom FVR motiverar nöjesläsning och dess positiva inflytande på studenternas akademiska prestationer, utgör Krashens Reading Hypothesis teoretiska ram ett verktyg i uppsatsen för att analysera i vilken utsträckning akademiska bibliotekarier uppfattar nöjesläsningens betydelse för akademiska studenter och på vilket sätt de anser läsfrämjande aktiviteter som relevanta i akademiska biblioteks sammanhang.

3.1.2 Rosenblatt och transaktionen

Redan under 1930-talet formulerade Louise M. Rosenblatt (2002) sin banbrytande teori om läsningens relation mellan läsaren och ett litterärt verk. Definierad först i term av en "interaktion", döptes detta speciella förhållande om i ett senare skede till "transaktion" för att slippa "föreställningar om två särskilda enheter som inverkar på varandra som två biljardklot" (s. 14). I transaktionen sker utbytet mellan läsaren och den litterära texten "i en spiralformad rörelse, där ena parten hela tiden påverkas av vad den andra har bidragit med" (s. 36). Ross, McKechnie och Rothbauer parafraserar Rosenblatts definition och redogör för transaktionen mellan en text och en aktiv läsare som "the meaning is constructed by the reader on the basis of his or her past experience with reading texts and with living in the world" (2006, s. 51). På så vis genomgår läsaren en ständig process där affektiva och kognitiva element hela tiden är närvarande.

Utifrån denna teoretiska bakgrund av läsning som en transaktion hävdar Rosenblatt att läsaren lägger märke till två aspekter i sin läsning. Om läsaren riktar sin uppmärksamhet mot de opersonliga aspekterna i denna process och förskjuter de affektiva, sker det som Rosenblatt kallar för *effe*rent läsning, från latinets *effero*, att föra bort. Men om läsaren i stället riktar sin uppmärksamhet på de känslomässiga aspekterna, sker läsningen på ett *estetiskt* sätt (s. 41). Och det är just den estetiska läsningen som "kan främja utvecklingen av det kritiska och det självkritiska omdömet" (s. 15).

Även om Rosenblatts teori utvecklades i ett undervisningssammanhang för att betona vikten av att uppmärksamma det personliga under litteraturundervisning, har distinktionen mellan den *effe*renta och den *estetiska* läsningen några gemensamma drag med distinktionen mellan den akademiska läsningen av framför allt facklitteratur och nöjesläsningen av skönlitterära verk.

Rosenblatts teori används i uppsatsen som analysinstrument för att belysa akademiska bibliotekariers uppfattningar om den estetiska läsningen som verktyg för akademisk framgång.

3.2 Bestånd

Michael K. Buckland, professor vid School of Information Management and Systems på University of California, Berkeley, har studerat bibliotekssamlingars funktioner och identifierat följande beståndsrollerna (1989, s. 217-218; 1995, s. 155-156):

- "archival" (1989) eller "preservation" (1995): den *bevarande* rollen består i att spara dokument någonstans så att de blir tillgängliga i framtiden. I korthet handlar det om att bevara utvalda icke-förnybara resurser i ett för institutionens relevant syfte.
- "dispensing" (både 1989 och 1995): den *spridande* rollen är huvudanledningen till att bibliotek köper in relevant material, det vill säga att det ska bli fysiskt tillgängligt för användarna enligt användarnas behov.
- "bibliographic" (1989) eller "advisory" (1995): den *bibliografiska* eller *förmedlande* rollen liknar katalogernas funktion. Även om materialet är begränsat och påverkas av sin grad av popularitet, ger materialets uppställning för användarna en fingervisning om vad som finns i institutionens bestånd i samband med exempelvis ett ämne eller en viss författare.
- "symbolic" (endast 1995): den *symboliska* rollen innebär den prestige och den status som omfattande, eventuellt exklusiva eller sällsynta samlingar ger till institutionen.

Enligt Buckland beror en samlings *profil*, dvs. dess placering, existens, storlek, möjligheter, tillgänglighet och partiskhet, på de beslut som biblioteket tar om beståndets placering, inköp, bevarande, lån- och fjärrlånprocedurer samt antalet exemplar. Han menar att det är förhållandet mellan samlingsens profil, dess efterfrågan och bibliotekets målsättningar som avgör beståndets lämplighet och nytta (1989, s. 221).

Vidare argumenterar han att själva betydelsen av en bibliotekssamling grundar sig på balansen mellan beståndets *värde* och *efterfrågan*. Om materialet i beståndet är mycket värdefullt men inte anpassat till användarnas behov, förblir det oanvänt och har därför ingen nytta, men om beståndet endast utgörs av efterfrågat material, förlorar institutionen sitt huvuduppdrag eftersom beståndet har minskat värde. Eftersom dessa två dimensioner – värde och efterfrågan – är direkt kopplade till beståndets spridande respektive förmedlande roller, ska beståndet sträva efter den här balansen mellan värde och efterfrågan. Ett sätt att lyckas är att använda böcker uppställda på hyllorn som förmedlar precisa budskap, dvs. "these are good books for you; or these are books you will like". (1995, s. 156).

I uppsatsen belyser Bucklands teori om beståndet den roll som de befintliga skönlitterära samlingarna på akademiska bibliotek spelar och potentiellt ytterligare kan spela för de akademiska bibliotekens verksamheter.

3.3 Förmedling

Informationsordbogen (2014) definierar förmedling som "en aktivitet, der fungerer som forbindende mellemed. I sin bredeste betydning al medieret kommunikation, inkl. sprogligt medieret og litterært medieret kommunikation". I bibliotekssammenhang skiljer Informationsbogen mellem direkt ("materialer, indretning, redigering, arrangementer") og indirekt ("bruger-bibliotekar dialog, jf. låner-bibliotekarrelation, bibliotekaren som faglig konsulent, booktalk") förmedling.

Jens Thorhauge, f.d. lektor vid Danmarks Biblioteksskole och direktör för den danska biblioteksstyrelsen, slår fast att biblioteket har huvudsakligen två roller, nämligen att förvalta den litterära produktionen och att förmedla den (1995, s. 174). Hans definition av förmedling kan tydligt kopplas till Informationsordbogens: "De bestræbelser, biblioteket udfolder for at fremme benyttelsen" (s. 174) och "de bestræbelser, der udfoldes for at lede materialer og brugere sammen" (s. 179) och preciserar att det är användningen som ger samlingen mening. I bibliotekssammenhang betegner därför förmedlingen "den kommunikation, biblioteket giver brugerne om de materialer, der er tilgængelige" (s. 179). Thorhauge redogör för den gamla förmedlarrollen med den *pedagogiska* förmyndarbibliotekarien och för den nyare, mer *neutrala* förmedlaren, vars uppdrag är att säkra åsiktsfrihet och därför låta användarna välja själva genom att endast tillhandahålla materialet (s. 175). Han argumenterar emot båda dessa förmedlarroller och hävdar att neutraliteten inte är möjlig i kultursammenhang och i synnerhet inte när det gäller förmedling av skönlitteratur, eftersom det ibland handlar om starkt värdeladdat material. God förmedling, påstår han, bygger på engagemang och ställningstagande och en god förmedlare förhåller sig aktivt och kritiskt till materialets innehåll (s. 188-189).

Även Thorhauge skiljer mellan *direkt* och *indirekt* förmedling. Bland de direkta förmedlingsmetoderna räknas det personliga samtalet med biblioteksanvändaren och den muntliga presentationen, som t.ex. bokprat. Indirekta förmedlingsmetoder är olika former av uppställningar, skyltning, litteraturlistor, författarporträtt, olika former av arrangemang (t.ex. författarbesök) samt annotationer i bibliografiska databaser, exempelvis i form av ämnesord (s. 179-180).

Thorhauges teori om bibliotekariernas förmedlarroller och om direkta och indirekta förmedlingsstrategier används som analysverktyg i uppsatsen för att belysa vilken roll de akademiska bibliotekarierna intar och vilka förmedlingsstrategier de använder sig av när det gäller att främja de befintliga skönlitterära samlingarna i nöjesläsningssyfte.

4. Metod

I det här kapitlet beskrivs den datainsamlingsmetod som valts för att samla in relevant empiri, nämligen webbenkäter utskickade till högskolebibliotek i Sverige. Kapitlet beskriver de metodologiska utgångspunkterna och redogör för reflektionerna om metodvalet, enkätens design samt urvalsprocessen. Kapitlet innehåller även avsnitt om etiska hänsynstaganden, undersökningens genomförande och bortfall.

4.1 Metodologiska utgångspunkter

Uppsatsens perspektiv är deduktivt. Av denna anledning är kvantitativa metoder lämpliga. En kvantitativ metod valdes eftersom intresset låg mer på att mäta, kartlägga och jämföra fenomenet *skönlitteratur på akademiska bibliotek* än på att förstå och tolka skönlitteraturens förutsättningar i sitt sammanhang. Studiens synsätt kan definieras som nomotetiskt, dvs. inriktat på att söka generell kunskap, i motsats till idiografiskt, dvs. med syftet att "belysa unika drag hos ett specifikt fall" (Bryman 2011, s. 76). I själva verket är varje högskolebibliotek unikt i sin organisatoriska struktur och sina procedurer, vilka nödvändigtvis styrs av de institutioner och de undervisade ämnen de är kopplade till. Avsikten var alltså att kunna ge bredd i studien trots dessa oundvikliga skillnader i högskolebibliotekens verksamheter.

Vidare låg intresset på att undersöka högskolebibliotekariers attityd gentemot skönlitteratur i akademiska sammanhang. Också i detta syfte var en ganska standardiserad utfrågning nödvändig så att en gemensam grund kunde hittas för att uniformera olikheterna bland högskolebibliotekariernas åsikter. Det handlade alltså om att försöka sammanställa mångfalden av bibliotekariernas åsikter om skönlitteratur och nöjesläsning på akademiska bibliotek för att kunna hitta några mönster. Även om de strukturerade svarsmöjligheterna och Likertskalorna i vissa fall upplevdes som stela och rigida, möjliggjorde de jämförelser mellan de olika svaren.

Webbenkäter föredrogs som datainsamlingsverktyg. I motsats till postenkäter kan man med webbenkäter snabbt nå respondenterna samt ha kontroll över besvarandet tack vare enkätprogram som inte bara administrerar mejlförsändelser utan också genomför enkla statistiska beräkningar (Wildemuth 2009, s. 260). Kvantitativa, strukturerade intervjuer också valdes bort för att utnyttja webbenkätens fördel vad gäller respondentens möjlighet att kunna svara när det passar denne bäst.

4.2 Population och urval

En sammanställning av samtliga högskolebibliotek i Sverige hämtades från Kungliga bibliotekets officiella forskningsbiblioteksstatistik från 2013. Kungliga bibliotekets excellfil redovisade data för 37 högskolebibliotek, uppdelade i totalt 134 *serviceställen*. Att definiera vad som menades med *serviceställen* var nödvändigt för att kvantifiera studiens statistiska population. I detta syfte gjordes en undersökning av samtliga 37 högskolebiblioteks hemsidor. Den fullständiga listan finns under Bilaga A.

Det visade sig att det var problematiskt att exakt definiera begreppet *serviceställe*, därför att det i några fall handlade om bemannade filialer med eget bestånd, i andra om rena administrativa indelningar skapade av organisatoriska skäl, i några till även om obemannade lokaler med automat för att återlämna utlånat material, mm. Det visade sig att det inte heller gick att godtyckligt godta antalet serviceställen i Kungliga bibliotekets lista som undersökningens population på grund av diskrepanser mellan antalet i Kungliga bibliotekets lista och antalet som redovisades på bibliotekens hemsidor. Dessutom använde olika högskolebibliotek olika termer ("enheter", "lokaler", "filialer", "bibliotek" "serviceställen") utan någon exakt beskrivning eller definition av vad de egentligen betydde eller innebar. För tydlighets skull ska alla dessa benämningar härnäst ersättas med den gemensamma benämningen *serviceställe*, som i fortsättningen inte kursiveras.

Alternativet av att betrakta de 37 högskolebiblioteken listade i Kungliga bibliotekets statistik som undersökningens population och därför att skicka totalt 37 enkäter var lika problematiskt, för att det i vissa fall inte gick att bedöma vilket av serviceställena borde betraktas t.ex. som "huvudbibliotek" och/eller som mest representativt. Att inte heller denna urvalsmetod resulterade i ett representativt urval berodde också på andra faktorer som påverkade studenternas tillgång till skönlitteratur, framför allt högskolebibliotekens och deras institutions storlek, antal studenter och bibliotekarier, antalet och typ av undervisade ämnen, mm.

Att godtyckligt välja ut ett serviceställe för varje stad eller stor ort oavsett antalet serviceställen inom densamma betraktades också som ett alternativ. Det förkastades av olika anledningar, bland annat för att även om olika serviceställen kan disponera över andras bestånd inom samma institution genom internt lån, kan studenterna inte nå på samma sätt av eventuella förmedlingsinitiativ och/eller verksamheter inom samma högskolebibliotek.

Till sist visade det sig också vara omöjligt att samla in en unik mejladress för varje serviceställe på grund av de olika sätt olika bibliotek kunde kontaktas elektroniskt. Till exempel angav några bibliotek separata mejladresser eller kontaktformulär för varje serviceställe, medan några andra angav en enda samordnande mejladress eller kontaktformulär. Det var med andra ord omöjligt att veta vilket serviceställe som skulle få enkäten och därför överväga om just detta serviceställe var mest representativt.

Den lösning som valdes var att låta själva högskolebiblioteken bestämma. En preliminär förfrågan skickades till samtliga 37 högskolor genom antingen formuläret på deras hemsida eller deras allmänna mejladress angiven på hemsidan. I meddelandet efterfrågades kontaktuppgifter till en lämplig person som enkäten skulle kunna skickas till. En "lämplig" person beskrevs som någon som arbetade med inköp och/eller hade någon form av kontakt med bibliotekets användare. Förfrågans text finns under Bilaga B. Ett tiotal svar beklagade att skönlitteratur inte fanns i beståndet och att det därför inte var lämpligt att fylla i enkäten. Dessa besvarades med en förklaring om att intresset låg i samtliga filialer av högskolebiblioteket om de befanns sig i separata byggnader, även om de inte hade skönlitteratur i beståndet, och att kontaktuppgifterna efterfrågades ändå eftersom detta var vad undersökningen bland annat försökte kartlägga. Nödvändigheten av att behöva precisera detta skulle ha kunnat undvikas genom att informera om detta direkt i själva förfrågan. Dock togs det hänsyn till detta när påminnelsen skickades.

Några bibliotek angav kontaktuppgifter till sitt eget serviceställe, i några fall också för andra serviceställen inom högskolebibliotekets struktur. Några serviceställen meddelade att det förmodligen inte fanns någon bibliotekarie på plats och det inte gjordes några inköp hos dem. Därför rekommenderade de att vända sig till huvudbiblioteket i stället. Några bibliotek svarade inte alls och kontaktades via telefon - i de flesta av dessa fall angavs en mejladress till en bibliotekarie som bedömdes lämplig av den person som svarade i telefon. Ett särskilt fall gällde ett högskolebibliotek som meddelade att högskoleverksamheten höll på att avvecklas och att de därför inte kunde medverka i enkäten. Ett annat preciserade att biblioteket hade omstrukturerats till att tillhöra en större högskoleverksamhet och angav kontaktuppgifter till en lämplig bibliotekarie där. Ännu ett tackade nej till att medverka på grund av underbemanning och tidsbrist. Det är också viktigt att nämna att på tre av högskolebiblioteken på Kungliga bibliotekets lista var det omöjligt att få kontaktuppgifter (namn och/eller mejladress) till någon, av olika - tyvärr oförklarade - anledningar.

Sammanfattningsvis kan man säga att undersökningens population bestod av ett opreciserat antal (mellan 37 och 134) högskolebiblioteks serviceställen, vars kontaktuppgifter erhöles genom sammanlagt 62 förfrågningar. Därför blev urvalsmetoden en blandning av slumpmässigt och sannolikhetsurval, eftersom det var själva populationen som valde ut sina representativa respondenter. Detta medför nödvändigtvis en viss grad av samplingsfel, framför allt orsakat av några högskolebiblioteks icke- eller delvis deltagande. Överväganden av denna urvalsmetod för studiens externa validitet finns i kapitel 5, Resultatredovisning och analys.

4.3 Enkätformulärets utformning

Alan Bryman (2011, kap. 9) samt Jan Trost och Oskar Hultåker (2007) användes för enkätens sammanställning, med hänsyn tagen till både strukturens utformning och frågornas innehåll. Särskilt värdefulla var texterna i de delar som handlade om enkätens längd i förhållande till frågornas typologi och svarsalternativ samt om den grafiska layouten.

En rimlig utgångspunkt för frågeställningens formulering fanns i surveyformulären i Julie Elliotts (2007), Cynthia Hsiehs och Rhonelle Runners (2005) och Paul B. Wieners (1982) studier samt i Gladwins uppsats. (2010). På grund av att undersökningens fokus låg lite bredare än dessa studier och inte lika djupt, var det dock nödvändigt att formulera om några frågor. Viktigast var att anpassa frågorna efter de svenska akademiska biblioteken, t.ex. vad gäller inköpsrutiner och -riktlinjer. Vidare behövdes frågor kring de i lärosätena undervisade ämnena och kring bibliotekstyp, som t.ex. om integrerat bibliotek, för att undvika en för skev bild av det svenska sammanhanget. Svårast var att hitta en bra kompromiss mellan svarsalternativens detaljnivå (det vill säga fler val, ett textfält för att lägga till eller precisera något, möjligheten att mer i detalj beskriva bibliotekets förutsättningar och verklighet) och hur snabbt och smidigt formuläret kunde fyllas i. Med andra ord: ju mer detaljerad, uttömmande och krånglig enkäten var, desto högre var risken för att respondenterna skulle tröttna, avbryta och aldrig avsluta enkäten.

Enkäten konstruerades med programmet SurveyMonkey. SurveyMonkey valdes ut efter lite sökande på nätet för dess användarvänlighet, säkerhet och funktionalitet.

Programmet är väl känt och används i många undersökningar (bland annat också i Elliotts 2007 undersökning). SurveyMonkey är tillgängligt online och är gratis om enkäten inte innehåller mer än 10 frågor och om man endast behöver de grundläggande funktionerna. Ett "plus"-abonnemang⁷ tecknades för att enkäten innehöll relativt många frågor samt för att utnyttja funktionerna för förbättrad säkerhet och frågelogik. Det sistnämnda innebär att respondenten "hoppas" till olika frågor i enkäten beroende på vad denne svarar på vissa "ja"/"nej" frågor.

Enkäten bestod av totalt 18 frågor och hela frågeställningen finns under Bilaga D. Det högsta antalet frågor fick de respondenter som svarade "ja" till den första frågan "Ingår skönlitteraturen i bibliotekets bestånd?". De som svarade "nej" till denna första fråga fick endast 5 frågor totalt.

Alla respondenter fick tre åsiktsfrågor med Likertskalor. Syftet med dessa åsiktsfrågor var att operationalisera forskningsfrågorna om bibliotekariernas åsikter om nöjesläsning, bestånd och förmedling på akademiska biblioteksverksamhet. Likertskalorna i fråga nr. 16 mäter de akademiska bibliotekariernas åsikter om vikten av nöjesläsning i samband med högskolestudier. I fråga nr. 17 mäts bibliotekariernas uppfattningar om skönlitteraturens roll i det akademiska bibliotekets bestånd och fråga nr. 18 mäter deras åsikter om läsfrämjande aktiviteter på akademiska bibliotek. Det värt att precisera att graderna av instämmande i Likertsskalorna minskades till tre (instämmer helt, instämmer delvis och instämmer inte) från de fyra som Trost föreslår (2007, s. 72) för att slippa tvetydigheten mellan "instämmer inte" och "instämmer inte alls". Dock är det intressant är att notera att Gladwins survey (2010) använde sig av fyra grader (strongly agree, agree, disagree, strongly disagree). Man skulle kunna argumentera emot nödvändigheten av att skilja mellan att instämna och inte instämna alls och Trost varnar för svårigheten av subjektiva värderingar (2007, s. 74-76).

Alla frågor var strukturerade frågor med fasta svarsalternativ, för att balansera enkätens höga antal frågor och för att undvika att respondenterna skulle behöva för mycket tid för att fylla i enkäten och därför tröttna och/eller avbryta. Tre frågor gav respondenten möjlighet att beskriva ett alternativ som inte fanns bland de möjliga svaren genom ett fritext-fält. Alltså utformades enkäten på ett sådant sätt att det skulle gå fort att fylla i den (bara några minuter), eftersom respondenterna kunde helt enkelt klicka sig fram genom att välja bland de givna svarsalternativen.

4.4 Etiska hänsynstaganden

De fyra grundläggande etiska principerna som redovisas i Bryman (2011, s. 131-132), det vill säga samtyckeskravet, informationskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet, övervägdes och beaktades.

Genom att klicka på den i mejlet angivna länken samtyckte respondenterna till att besvara enkäten. Alternativt kunde de också, om de så önskade, klicka på en länk i slutet av mejlet för att avregistrera sig från framtida försändelser.

Respondenterna informerades om syftet med undersökningen och att deras svar skulle förbli helt anonyma. Dock är det viktigt att nämna att SurveyMonkey möjliggör

---

7 https://sv.surveymonkey.com/pricing/?ut_source=header

identifiering av respondenterna efter att de besvarat enkäten. De ifyllda enkäterna och alla empiriska data finns i författarens ägo och bevaras på ett säkert och konfidentiellt sätt.

4.5 Genomförande

Totalt 61 enkäter skickades i 6 omgångar under perioden 2014-10-01 - 2014-10-31 till 61 unika e-post adresser. En påminnelse skickades 2014-10-20 till de mejladresser som inte erhållit ett svar. Endast de högskolebibliotek med flera serviceställen fick flera enkäter.⁸

Respondenterna fick ett mejl som förklarade syftet med enkäten. Mejlet innehöll en länk att klicka på för att börja besvarandet. Mejlet finns under Bilaga C. I mejlet informerades respondenterna att e-post meddelandet med länken till enkäten inte kunde vidarebefordras för att få någon annan att besvara enkäten. Detta kan ha varit både en fördel och en nackdel, särskilt med hänsyn till bortfall.

4.6 Bortfall

61 utskickade enkäter renderade 52 svar, vilket motsvarar en svarsfrekvens på drygt 85 %. Mangione (1995, i Bryman 2011, s. 231) bedömer en svarsprocent på över 85 % som "utmärkt". Denna relativt höga svarsfrekvens kan ha åstadkommit tack vare den i förväg utskickade förfrågan om en lämplig persons kontaktuppgifter, vilket visade sig effektivt jämfört med t.ex. att skicka enkäten till bibliotekens allmänna och anonyma e-post adresser. I efterhand skulle man kunna argumentera att bortfallet på 15 % kunde ha reducerats ytterligare om e-post meddelandet tydligt och uttryckligen hade specificerat att svar önskades även från de bibliotek som inte tillhandahåller skönlitteratur. Dock bedöms svarsprocenten som tillräckligt hög för uppsatsens syfte.

Det är värt att påpeka att bortfallet går upp till 21 % om man beaktar antalet svar i förhållande till antalet högskolebibliotek enligt Kungliga bibliotekets lista (37), eftersom åtta av dem inte besvarade enkäten (varav tre inte fick den alls pga att inga kontaktuppgifter angavs överhuvudtaget, varken genom förfrågan eller genom telefonsamtal).

Det är också viktigt att nämna att två av de 52 enkäterna endast besvarades delvis, dvs. respondenten avbröt innan hela enkäten besvarats. Man kan spekulera om möjliga orsaker, bland annat enkätens längd och/eller huvudämne. SurveyMonkey räknar dessa två delvis besvarade enkäter som erhållna svar. Detta togs hänsyn till under resultatredovisningen och analysen.

---

8 En bibliotekarie som jobbade på ett högskolebibliotek som har två serviceställen besvarade förfrågan efter två veckor. Länken till enkäten skickades direkt men blockerades innan bibliotekarien hunnit fylla i den eftersom enkäten egentligen hade skickats av misstag – ett svar hade redan erhållits från samma serviceställe. Av denna anledning räknade programmet SurveyMonkey till totalt 62 skickade enkäter under sex utskickstillfällen men de är egentligen 61. Detta har tagits hänsyn till i de statistiska beräkningarna.

5. Resultatredovisning och analys

För att belysa skönlitteraturens funktion på akademiska bibliotek redovisas enkätens resultat kvantitativt i löpande text i samband med frågeställningarna under avsnitt 1.3. Resultaten analyseras utifrån de teoretiska ramarna som presenterades under avsnitt 3. Några kommentarer som erhöles i enkätens öppna fält citeras där det bedöms som relevant. Procentandelarna avrundas till närmaste hela tal.

5.1 Hur stor andel av de svenska akademiska bibliotekens samlingar består av skönlitteratur?

	Antal
Mottagna besvarade enkäter	52
Serviceställen där skönlitteratur ingår i beståndet	44
Varav serviceställen där skönlitteratur ingår i utbildningen	27 (av 43)
Varav serviceställen som är integrerade folk- och universitetsbibliotek	3

Tabell 1 – Skönlitteratur i beståndet, antal serviceställen.

Skönlitteraturen ingår i beståndet på 44 serviceställen av de 52 besvarade enkäterna. På 17 serviceställen (40 %) utgör skönlitteraturen mindre än 1 % av beståndet och på 14 (33 %) mellan 1 % och 5 %. På åtta serviceställen (19 %) utgör skönlitteraturen 5 % till 10 % av beståndet och på endast fyra av dem (9 %) går procentandelen upp till mer än 10 %⁹.

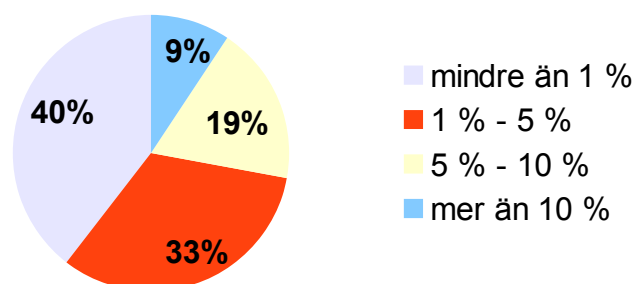

Fig. 2 – Skönlitteratur i beståndet, procent.

I detta avseende är det relevant att lägga märke till att tre serviceställen är integrerade folk- och universitetsbibliotek och att skönlitteraturen ingår i de ämnen som undervisas på institutionen på 27 av totalt 43 akademiska bibliotek. Detta ska betraktas i förhållande till antalet serviceställen där skönlitteraturbeståndet är störst. I efterhand hade de två mellersta indelningarna av procentandelar kunnat preciseras tydligare, exempelvis 1 % till 5 % och 6 % till 10 %. Detta hade bidragit till högre precision i resultatet, dock endast om respondenterna hade haft precisa siffror att redovisa.

⁹ Diskrepansen mellan antalet 44 (enligt resultat av fråga nr. 1) och 43 (totalt i fråga nr. 6) beror på de två delvis besvarade enkäter som nämns under 4.6.

Empirin visar att skönlitterära samlingar finns på majoriteten av responderande bibliotek, dock har dessa samlingar olika funktioner enligt Bucklands teoretiska ram. För det mesta har de en *spridande* roll, det vill säga att skönlitteraturen finns för att vara fysiskt tillgänglig för biblioteksanvändarna enligt deras behov. I detta fall handlar det om skönlitteratur som ingår i kursmaterial och/eller skönlitteratur som är relevant för lärosätens kursutbud, dock inte nödvändigtvis till användarnas behov i nöjesläsningssyfte. Det är också värt att lägga märke till att det skönlitterära beståndet har en *bevarande* roll på det bibliotek som förvärvar pliktexemplar. På de bibliotek där sällsynta exemplar och/eller exklusiva samlingar ingår i beståndet har de skönlitterära samlingarna även en *symbolisk* roll. Svårare att identifieras är deras *förmedlande* roll, som enligt Buckland liknar katalogernas funktion.

5.2 Hur ofta lånas skönlitteratur ut på akademiska bibliotek?

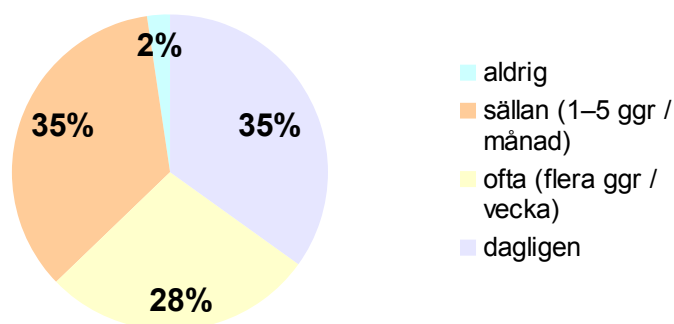

Fig. 3 – Utlåningsfrekvens, procent.

Skönlitteraturens utlåningsfrekvens är inte obetydligt: endast ett serviceställe (2 %) svarade att den aldrig lånas ut. På de resterande 42 är utlåningsfrekvensen ganska jämn: 15 (35 %) svarade "sällan" (1 - 5 gånger per månad), 12 (28 %) upplevde att den lånas ut "ofta" (flera gånger per vecka) och 15 (35 %) svarade att den lånas ut minst en gång om dagen. De skönlitterära beståndens *spridande* roll, dvs. samlingarnas tillgänglighet för användarna enligt användarnas behov, är tydlig i detta sammanhang. Dock bör denna relativt höga utlåningsfrekvens inte överskattas, på grund av alla de redan nämnda faktorer som kan ha påverkat undersökningens empiri, dvs. antalet integrerade folk- och universitetsbibliotek och akademiska bibliotek på lärosäten där skönlitteratur ingår i utbildnings- och forskningsområde. Dessutom är det sannolikt att de serviceställen som förvärvar skönlitteratur har svarat i större omfattning än de serviceställen som inte gör det.

Eftersom det för det mesta (63 %) handlar om akademiska bibliotek där skönlitteraturen ingår i de på institutionen undervisade ämnen och i tre fall (7 %) om integrerade folk- och universitetsbibliotek, är det omöjligt att fastställa om användarnas behov i samband med utlån gäller den *effärenta* läsningen, den *estetiska* läsningen eller både och.

Sex av de åtta serviceställen där skönlitteratur inte ingår i bestånd (75 %) tycker att biblioteksbesökarna skulle vara intresserade av att låna skönlitteratur om den utgjorde en del av beståndet. Detta resultat bör kopplas till bibliotekariernas uppfattningar om FVR, dvs. om nöjesläsning som en viktig faktor för studenternas prestationer. Eftersom alla respondenterna är utbildade bibliotekarier, kan man bara spekulera om anledningen

till svaren i dessa sex fall. Under bibliotekarieutbildningen betonas läsningens positiva effekter på studenten på ett allmänt sätt utan något särskilt krav på att förhålla sig kritiskt gentemot vad som ska läsas – all läsning betraktas som positiv. Men utifrån undersökningens resultat är det oklart om dessa sex akademiska bibliotekarier anser att FVR i akademiskt sammanhang endast gäller skönlitteratur.

5.3 Vilka riktlinjer föreligger på akademiska bibliotek för inköp av skönlitteratur?

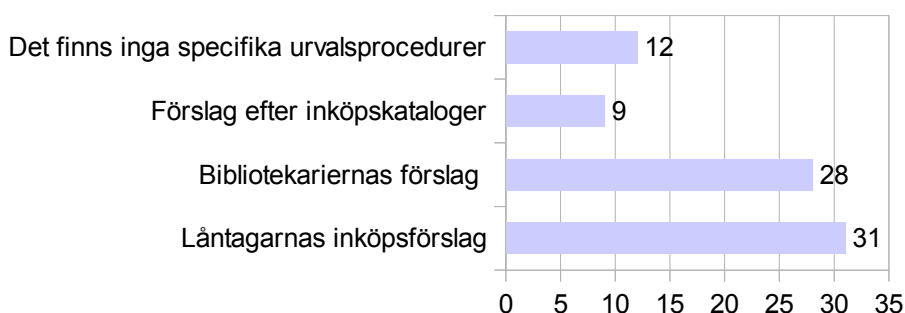

Fig. 4 – Inköpsrutiner, antal (totalt antal svarande: 43).

Rutinerna i samband med inköp varierar. Riktlinjer om exempelvis kvalitet och utbud finns på 25 serviceställen (58 %), men inköp av skönlitteratur tillhör de regelbundna inköpsrutinerna endast på 22 serviceställen (51 %). När det gäller inköpsprocedurer anger 31 serviceställen (72 %) att skönlitteraturen köps in efter låntagarnas förslag och 28 av dem (65 %) efter bibliotekariernas förslag. Endast nio av dem (21 %) använder sig av BTJ-häftet och/eller andra inköpskataloger. 12 serviceställen (28 %) anger att de inte har några specifika urvalsprocedurer överhuvudtaget.

Det är intressant att betrakta detta resultat utifrån Bucklands definition av ett bestånds *profil*. Eftersom de skönlitterära samlingarnas *profiler* enligt Buckland beror på de beslut som biblioteken tar om beståndet, blir de därför tydligt påverkade av inköpsrutinernas breda variationer. Men eftersom andelen av skönlitteratur i beståndet är högre än 10 % på endast fyra bibliotek och eftersom tre respondenter är integrerade folk- och universitetsbibliotek, går det att hävda att själva betydelsen av dessa biblioteks samlingar inte nödvändigtvis styrs av *efterfrågan* och att deras *värde* fortfarande väger tungt för deras *profil*.

5.4 Hur förmedlas det skönlitterära beståndet på akademiska bibliotek?

Med utgångspunkt i Thorhauges teoretiska indelning i *direkta* och *indirekta* förmedlingsmetoder, är det relevant att redovisa och analysera respondenternas svar om placering och synliggörande tillsammans med svaren om förmedlingsaktiviteter, eftersom beståndens synliggörande och dess särskilda placering kan potentiellt utgöra *indirekta* förmedlingsstrategier.

5.4.1 Placering och synliggörande

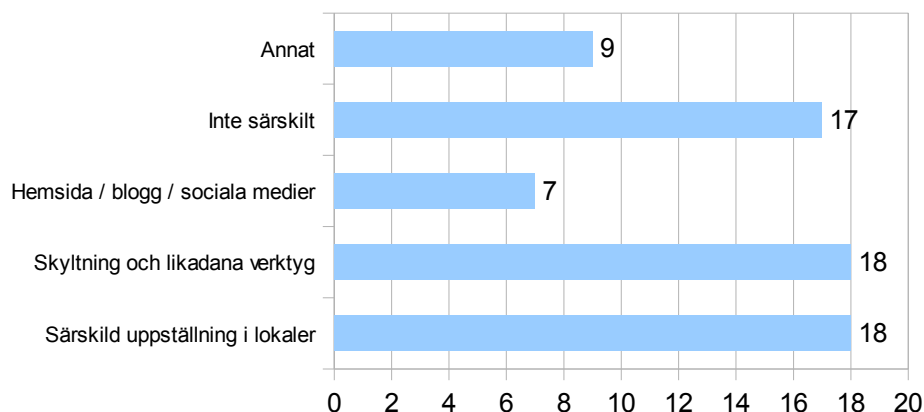

Fig. 5 – Skönlitteraturbeståndets synliggörande, antal svar.

Skönlitteraturen är på 31 serviceställen (72 %) integrerad i bibliotekets bestånd med eget signum, medan på 12 serviceställen är den placerad separat från huvudbeståndet. Detta resultat kan betraktas i samband med hur frågan om skönlitteraturens synliggörande besvarades, eftersom 18 serviceställen har särskilda uppställningar i lokalerna. I fritext-fältet nämns exempelvis "en pocketsamling tänkt för nöjesläsning", "lästipsmonter", "en nyförvärvshylla vid infodisken" och "en Läslust-snurra med pocket (både skön- och facklitteratur) på entréplan". I ett fall anges den även bevarad i magasin – av den anledningen att det handlar om pliktexemplar (som "måste beställas fram. Den får bara lånas ut som läsesalslån"). I detta fall utgör samlingens från huvudbeståndet separata placering motsatsen till en förmedlingsstrategi och samlingen fyller endast en *bevarande* funktion. Det separata beståndet har alltså i några fall en *spridande* funktion, i några andra en *bevarande* funktion och möjligtvis även en *symbolisk* funktion.

Enkätfrågan om hur beståndet synliggörs kunde besvaras med flera alternativ. 17 serviceställen (drygt 40 %) rapporterade att beståndet inte synliggörs på något särskilt sätt. I fritext-fältet "Annat" fältet beskrev respondenterna att det skönlitterära beståndet synliggörs genom lästipsmonter, läslust-snurror, nyförvärvshyllor och skyltning med ett visst tema eller vid vissa tillfällen ("t.ex. Nobelpriset"). Ett svar anger att det även bloggats om det några gånger om året. Men några respondenter underströk skönlitteraturens särskilda ställning vid sina bibliotek, exempelvis att den förvärvas endast om den ingår i kurslitteratur och att det inte handlar om allmän skönlitteratur utan endast av "populär pocket som alla kan låna och lättläst svenska för SFI och Vux". Fältet "Annat" användes alltså på olika sätt, i några fall för att beskriva synliggörandet och i några andra för att redovisa varför beståndet inte synliggörs. I undersökningens syfte hade frågan i enkäten behövt preciseras bättre, dvs. vad som menades med "synliggörande" och "inte särskilt" och framför allt vad som menades med beståndets "separata" respektive "integrerade" placering, eftersom syftet med frågan var att ta reda på om *browsing rooms* för skönlitteratur även fanns på svenska akademiska bibliotek och eventuellt kartlägga dem.

5.4.2 Förmedling

Det är intressant att lägga märke till att respondenterna har olika uppfattningar av "synliggörande" och "förmedling". De former av synliggörande som respondenterna berättar om, t.ex. särskilda uppställningar i lokaler, skyltningar och bloggar, utgör *indirekta* förmedlingsmetoder utifrån Thorhauges teori, dock verkar bibliotekarierna inte betrakta dem som förmedlingsstrategier. Detta framgår av svaren i enkätfråga nr. 11, där resultatet visar att skönlitteraturen förmedlas genom flera förmedlingsmetoder endast vid 6 av 42¹⁰ serviceställen (14 %). För det mesta handlar det om *indirekta* metoder, exempelvis lästips och topplistor (både fysiska tillgängliga på papper i lokalerna och digitala på hemsidorna, i bloggar och via sociala medier), utställningar och skyltning. Tre serviceställen väljer även svarsalternativet om evenemang med inbjudna författare. Bokprat nämns av två respondenter, dock handlar det i dessa fall om två integrerade folk- och universitetsbibliotek. Det är även värt att nämna att svarsalternativet om bokcirkel/bokklubb nämns också i ett svar.

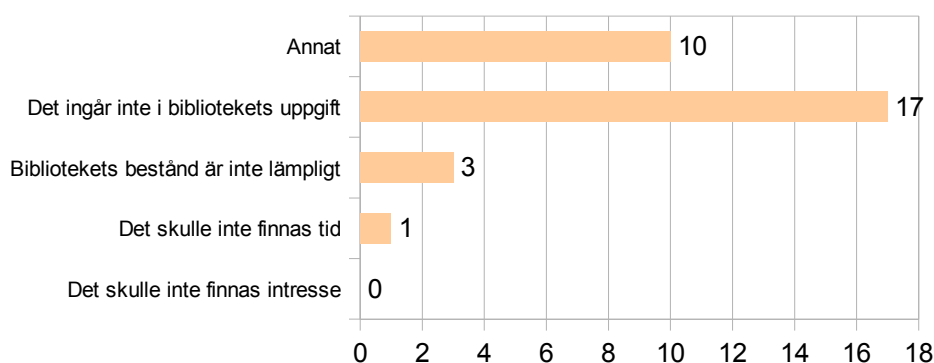

Fig. 6 - Varför bör skönlitteraturförmedling inte ingå i verksamheten, antal svar.

25 av de 36 serviceställen som inte förmedlar skönlitteratur tycker att skönlitteraturförmedling inte bör ingå i verksamheten. Den främsta anledningen (17 svar, 68 %) anges vara att den inte ingår i bibliotekets uppgift. Ingen respondent har svarat att det inte skulle finnas intresse. I tre fall anges beståndets olämplighet (på grund av exempelvis storlek, typ, placering, etc.) och i ett fall brist på tid. Intressanta och värda att nämna är dock några svar som anges i fritext-fältet "Annat". De flesta respondenterna anger här anledningarna "det är inte vårt uppdrag", "vi har inte som främsta uppgift att ha förmedlarrollen", "kommunbiblioteket gör det så mycket bättre" och även institutionens- eller utbildningsrelaterade skäl ("Det ingår inte i våra kurser eller bland våra forskningsområden", "vi är ett forskningsbibliotek för bla ämnet litteraturvetenskap. Frågeställningen är inte relevant här" och "Vi köper in skönlitteratur [...] med det specifika syftet att utgöra referensmaterial för kurser kring tecknade serier och bilderböcker för barn"). En respondent nämner här bevarandeuppdraget. Men en respondent invänder att "Drivkraften bör komma från utbildningarna att integrera skönlitteratur i litteraturlistorna" och en undrar vad som menas ("vet inte vad du menar med skönlitteraturförmedling. Är det bokprat eller ???").

¹⁰ Att antalet ytterligare förminskade (från 43) beror av ett ytterligare ofullständigt svar – se 4.6.

Med viss säkerhet kan man dra slutsatsen att skönlitteraturen inte förmedlas på *direkt* sätt på akademiska bibliotek. För det mesta anser respondenterna att förmedlingsarbete inte ingår i akademiska bibliotekariers uppgifter överhuvudtaget. I de enstaka fall där respondenterna redogör för förmedlingsstrategier, handlar det mest om *indirekta* förmedlingsmetoder. I dessa fall intar de akademiska bibliotekarierna den av Thorhauge definierade *neutrala* förmedlarrollen och begränsar sin uppgift till att tillhandahålla det skönlitterära beståndet utan något särskilt ställningstagande.

5.5 Vad anser akademiska bibliotekarier om studenters nöjesläsning?

Nöjesläsning	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte	Vet ej	Totalt
Nöjesläsning är viktig för högskolestudenter	38 (76%)	11 (22%)	0 (0%)	1 (2%)	50 (100%)
Nöjesläsning bidrar till ökad förståelse för akademiska texter	29 (58%)	14 (28%)	2 (4%)	5 (10%)	50 (100%)
Nöjesläsning bidrar till bättre akademiska prestationer	27 (54%)	15 (30%)	2 (4%)	6 (12%)	50 (100%)

Tabell 2 - Akademiska bibliotekarier och nöjesläsning, antal och procent.

Totalt 49 av de 50¹¹ respondenterna är helt eller delvis överens om nöjesläsningens betydelse. Tabellen visar också att sammantaget 86 % respektive 84 % helt eller delvis instämmer om nöjesläsningens positiva effekter i samband med förståelse för akademiska texter respektive akademiska prestationer – endast två respondenter instämmer inte.

Respondenterna verkar alltså vara ganska enade om nöjesläsningens väsentliga roll för akademiska studenter och FVRs fördelar verkar väl kända även av akademiska bibliotekarier, som traditionellt arbetar mer med informationssökning än med läsfrämjande. Om bibliotekarierna syftar till den *efferenta* eller den *estetiska* läsningen framgår inte utifrån undersökningens frågeställningar, dock tyder respondenternas svar på att nöjesläsningens effekter inte bör underskattas, inte ens i ett akademiskt sammanhang.

Det kan även vara värt att lägga märke till att fem respektive sex respondenter valt alternativet "vet ej". En av anledningarna kan vara att respondenterna inte vill eller kan uttrycka sig i frågan. Men det kan även handla om en yrkesspecialiseringsfråga, där den akademiska bibliotekariens roll som informationshanterare har tagit över den för yrkets traditionella rollen som förespråkar FVRs fördelar oavsett vad som läses.

¹¹ Det totala antalet svar är 50 och inte 52 på grund av de två redan nämnda ofullständigt besvarade enkäterna.

5.6 Vad anser akademiska bibliotekarier om skönlitteratur och dess förmedling på akademiska bibliotek?

Skönlitteratur och läsfrämjande	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte	Vet ej	Totalt
Akademiska biblioteks bestånd bör innehålla skönlitteratur för nöjesläsning	15 (30%)	24 (48%)	10 (20%)	1 (2%)	50 (100%)
Skönlitteraturbeståndet på akademiska bibliotek bör vara relevant för institutionens forskningsområden	23 (46%)	15 (30%)	9 (18%)	3 (6%)	50 (100%)
Skönlitteraturen bör få mer uppmärksamhet på akademiska bibliotek	11 (22%)	24 (48%)	10 (20%)	5 (10%)	50 (100%)
Läsfrämjande aktiviteter bör ingå i akademiska biblioteks verksamheter	7 (14%)	14 (28%)	21 (42%)	8 (16%)	50 (100%)

Tabell 3 – Akademiska bibliotekarier, skönlitteratur och läsfrämjande, antal och procent.

Sammantaget 78 % av respondenterna tycker att skönlitteratur bör finnas i beståndet tillgänglig för nöjesläsning – endast 20 % instämmer inte. Vidare instämmer 46 % av respondenterna helt ifråga om skönlitteraturbeståndets relevans för institutionens forskningsområden, vilket omvänt medför att 48 % av respondenterna anser att skönlitteraturen inte nödvändigtvis bör vara kopplad till lärosätets forskningsområden. Vidare instämmer 70 % helt eller delvis med att skönlitteraturen bör uppmärksammas mer på akademiska bibliotek. Därför är Bucklands teoretiska definition av en samlings *profil* relevant även i detta sammanhang. De akademiska bibliotekarierna verkar värdesätta det skönlitterära beståndets lämplighet och nytta på helt olika sätt och följaktligen blir deras beslut kring det helt olika.

Sammantaget 58 % av respondenterna anser inte att läsfrämjandet tillhör det akademiska bibliotekets uppgifter: 21 respondenter anser att läsfrämjandet inte bör ingå i akademiska biblioteks verksamheter och åtta av dem väljer svarsalternativet "vet ej". Detta resultat kan betraktas utifrån Thorhauges definition av *god förmedling*, där engagemang och kritiskt ställningstagande till beståndets innehåll och karaktär utgör väsentliga komponenter. Splittringen kan exempelvis bero på respondenternas uppfattningar om deras yrkesroll som specialiserade akademiska bibliotekarier, eller på ett personligt intresse från deras sida i att återuppliva skönlitteratur och nöjesläsning även i högre utbildningssammanhang.

5.7 Reliabilitet och validitet

Undersökningens reliabilitet bedöms som ganska hög men den är värd att diskuteras. Begreppen "läsning", "skönlitteratur", "bestånd" och "förmedling" är stabila och deras definitioner skulle inte förändras väsentligt om undersökningen genomfördes på nytt med samma urvalskriterier för populationen. Under desamma förutsättningarna skulle alltså resultatet kunna vara detsamma. En eventuell skillnad skulle möjligen bero på att

det handlar om enskilda bibliotekariers uppfattningar som självklart är personliga och individuella och som därför kan variera.

När det gäller undersökningens externa validitet är det viktigt att påpeka att resultatet kan vara skevt. Vad gäller undersökningens urvalsmetod är det omöjligt att fastställa om svaren återspeglar situationen på högskolebiblioteken på ett proportionellt (dvs. flera enkäter där flera serviceställen finns) och representativt (dvs. det serviceställe/de serviceställen som svarat är det/de lämpligaste) sätt. Vidare är det sannolikt att de högskolebibliotek som tillhandahåller skönlitteratur var mer motiverade att besvara enkäten än de som inte gör det. Dessutom kan man också argumentera att 61 kontaktuppgifter inte kan bedömas som tillräckligt för att kunna generalisera över en population som enligt Kungliga bibliotekets statistik består av 134 serviceställen. På samma sätt går det inte att undvika skevheten i de enskilda respondenternas svar, eftersom relevansen av skönlitteraturen sannolikt underströks mest av de akademiska bibliotekarierna som arbetar på institutioner där skönlitteraturen ingår i beståndet och ännu mer där den utgör ett utbildnings- och forskningsområde.

Dock bedöms resultatet till en relativt hög grad generaliserbart inte bara tack vare det ganska låga bortfallet utan också det relativt höga antalet utskickade enkäter (61) och erhållna svar (51) jämfört med antalet högskolebibliotek enligt Kungliga bibliotekets nationella statistiska (37).

6. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras resultatet av empirin och slutsatser dras av undersökningens resultat. Dessutom ges några förslag om fortsatt forskning.

6.1 Skönlitteratur på akademiska bibliotek

Endast tre serviceställen av det totala antalet serviceställen som förvärvar skönlitteratur är integrerade folk- och universitetsbibliotek, vilket motsvarar drygt 6 % av antalet respondenter och bedöms därför inte påverka undersökningens resultat särskilt mycket. När det gäller skönlitteratur som nöjesläsningsmaterial, är det viktigt att lägga märke till att skönlitteraturen ingår i beståndet på 44 av de totalt 52 serviceställen som svarat på enkäten, men den ingår i institutionernas utbildningsområden på 27 serviceställen (63 %) som förvärvar skönlitteratur, vilket som redan påpekats bidrar till en viss skevhet i resultatet. Detta måste betraktas i förhållande till Kungliga bibliotekets forskningsbiblioteks statistik, där de skönlitterära samlingarna inte redovisas separat från forskningsmaterialet utan räknas in i forskningsbibliotek totala bestånd.

Trots detta och trots att skönlitteraturen ingår i beståndet på 16 av 43 (37 %) serviceställen även om den inte utgör något forskningsområdet där, är den andelen skönlitteratur i bestånden relativt liten. Sammantaget utgör skönlitteraturen i varierande grad mellan 1 % och 10 % av beståndet på 92% av serviceställen. Värt att lägga märke till är att minst ett av de serviceställen som svarat förvärvar pliktexemplar, vilket utgör exempel på samlings *bevarande* roll. Detta medför att det där förvärvas ett högt antal exemplar skönlitteratur i beståndet men att materialet inte nödvändigtvis står till användarnas förfogande och/eller är *direkt* tillgängligt för förmedlingsaktiviteter.

Vidare är det intressant att skönlitteraturen skulle efterfrågas om den fanns enligt 75 % av de serviceställen där den inte ingår i beståndet. Svaren kan ha påverkats av bibliotekariernas egna uppfattningar om skönlitteratur i nöjesläsningssyfte och om FVRs fördelar, men det är också möjligt att skönlitteratur kanske helt enkelt har efterfrågats av någon användare.

Intressant att uppmärksammas är också att biblioteksanvändarna påverkar inköpen på 31 av 43 serviceställen (72 %). Siffran är lite högre än antalet inköp efter bibliotekariernas förslag (28, dvs. 65 %), men det innebär nödvändigtvis inte att det är låntagarna som föreslår inköp enligt sin egen smak. I själva verket är det sannolikt att respondenterna även har räknat in den skönlitteratur som ingår som kurslitteratur – alltså inköpsförslag från den akademiska undervisande personalen. Användarnas påverkan på inköpen blir ändå viktig framför allt om man betraktar den i samband med Bucklands diskussion om en samlings betydelse som en balans mellan dess *värde* och *efterfrågan* (1995, s. 156), även för att bedöma hur kursmaterialet påverkar dessa akademiska biblioteksbestånds *värde* enligt Bucklands teori. Men som redan påpekats går det att dra slutsatsen att dessa skönlitterära samlings betydelse inte nödvändigtvis styrs av *efterfrågan*, vilket medför ett högt *värde* för beståndets profil.

6.2 Nöjesläsning i akademiskt sammanhang

Att undersöka hur akademiska biblioteks låntagare upplever nöjesläsningen ligger utanför den här undersökningens ramar, men det är värt att reflektera över skönlitteraturens höga utlåningsfrekvens och, som sagt, över hur *efterfrågan* påverkar det skönlitterära beståndet genom exempelvis låntagarnas inköpsförslag. I själva verket antyder resultatet att svenska akademiska låntagare är intresserade av att läsa för nöjes skull på sina akademiska bibliotek – det dagliga utlånet antyder att skönlitteratur lånas ut även i nöjesläsningssyfte och inte bara som kursmaterial. Dock är detta område inte särskilt väl utforskat i svensk kontext. Vem lånar skönlitteratur på akademiska bibliotek? Det vore intressant att undersöka i vilken omfattning det handlar om studenter, forskare, undervisande personal och övriga anställda och i synnerhet anledningarna till att de väljer att låna skönlitteratur på ett akademiska bibliotek och inte vänder sig till ett folkbibliotek.

Dessutom verkar akademiska studenters nöjesläsning inte särskilt väl utforskat i svenskt sammanhang, i motsats till exempelvis USA och Kanada. Forskning finns om förhållandet mellan akademiska studenter och akademiska bibliotek, framför allt i informationssökningskontexter men också generellt kring deras allmänna biblioteksvanor. Nöjesläsning i FVR bemärkelse, alltså inte nödvändigtvis av skönlitteratur, samt dess positiva effekter på studieresultat, diskuteras nästan endast i samband med grundskoleåldern och oftast i samband med skolbibliotek. Men inget relevant forskningsmaterial kunde hittas om svenska akademiska studenters nöjesläsningssvanor i samband med deras akademiska prestationer – Alsheimers forskning betonar mer skönlitteraturens roll inom akademiska curricula ramar. Av denna anledning kan det vara värt att fördjupa sig i ämnet efter det amerikanska och kanadensiska exemplen. Framför allt vore det särskilt intressant att ta reda på hur akademiska studenter uppfattar, använder och påverkas av de skönlitterära samlingarna på sina lärosätens bibliotek i samband med den här undersökningens teoretiska antaganden. Vilket behov har svenska akademiska studenter av att hitta nöjesläsningssmaterial på sina lärosätens bibliotek? Hur upplever de nöjesläsning kopplat till sina akademiska prestationer? Utifrån Krashens FVR hypotes skulle deras *literacy skills*, studieresultat och akademiska prestationer kunna undersökas för att ta reda på hur de påverkas i förhållande till sina läs- och nöjesläsningssvanor. Dessutom skulle studenternas kritiska tänkande och självreflektion i förhållande till nöjesläsning kunna utforskas med utgångspunkt i Roseblatts teori om läsningens *effe*renta respektive *estetiska* aspekter, även utifrån studenternas egna uppfattningar. En övergripande forskningsfråga skulle exempelvis kunna gälla sambandet mellan läsning för nöjes skull under högre utbildning och utvecklingen av ett kritiskt tänkande i det demokratiska samhället och den roll som det akademiska biblioteket har med hänsyn till detta.

6.3 Akademiska bibliotekarier, skönlitteratur och nöjesläsning

Undersökningens resultat framhåller tydligt att det råder enighet bland akademiska bibliotekarier om vikten av nöjesläsning för högskolestudenter. Det är endast två respondenter som inte tror på nöjesläsningens värde i samband med ökad förståelse för akademiska texter och förbättrade akademiska prestationer. Dock visar undersökningens

resultat att motiveringarna inte är tydliga och att akademiska bibliotekarier inte helt är överens om skönlitteraturens roll och funktion på akademiska bibliotek. Tabell 3 visar en viss splittring när det gäller respondenternas uppfattningar om vilken sorts skönlitteratur som bör ingå i beståndet och om hur skönlitteraturen bör lyftas fram i läsfrämjande syfte.

Bibliotekariernas olika uppfattningar angående nöjesläsningens och skönlitteraturens fördelar för akademiska studier bevisar graden av yrkesspecialisering inom bibliotekariekåren, med akademiska bibliotekarier traditionellt mer fokuserade på forskningsrelaterade verksamheter och inte särskilt intresserade av och/eller delaktiga i det skönlitterära. Denna dikotomin vore intressant att undersöka vidare, eftersom det inte verkar finnas relevant forskning i området. Vad beror skillnaderna mellan de akademiska bibliotekariernas uppfattningar på? Vad anser de yrkesverksamma på akademiska bibliotek som ser på skönlitteratur som en del av verksamheten? Är de som inte alls eller delvis överväger skönlitteratur i akademiskt sammanhang helt enkelt fasta vid de akademiska bibliotekens traditionella roll eller finns det andra anledningar? Finns det en brist inom bibliotekarieutbildningen, där FVR brukar betonas endast i samband med skolbibliotek?

6.4 Akademiska bibliotekarier och förmedling

Undersökningens empiri visar även att akademiska bibliotekarier har olika uppfattningar om grundläggande begrepp som synliggörande, förmedling och läsfrämjande. Beståndets synliggörande medför en viss form av förmedling, men uppställningar, skyltningar, lästips och digitala förmedlingsverktyg utgör inte bara sätt att synliggöra beståndet utan räknas också som *indirekta* förmedlingsmetoder enligt Thorhauges definition (1995, s. 179-180). Enligt undersökningens resultat använder sig olika serviceställen av dessa metoder till olika grad, dock svarade 86 % av dem att de inte har förmedlingsaktiviteter eller -initiativ.

Också värt att uppmärksamma är att begreppet läsfrämjande i samband med akademiska bibliotek praktiskt taget kan betraktas som synonymt med förmedling, eftersom det handlar om att väcka akademiska studenters läslust genom att förmedla det rätta nöjesläsningsmaterialet. Utifrån denna synpunkt har akademiska bibliotek ett försprång jämfört med folkbibliotek, eftersom akademiska biblioteksbesökare utgör en mer homogen och högre utbildad användargrupp. Men sammantaget 70 % av respondenterna anser inte eller delvis att läsfrämjande aktiviteter bör ingå i verksamheten – trots att ingen respondent väljer svarsalternativet om brist på intresse för förmedlingsaktiviteter. Eller omvänt: alla respondenter tycker att det kan finnas intresse för läsfrämjande- och förmedlingsaktiviteter, men ingen av dem tycker att sådana aktiviteter tillhör det akademiska bibliotekets uppgifter. Med tanke på beståndets synliggörande är det minst sagt motsägelsefullt att 69 % av de serviceställen där förmedlingsverksamheter inte finns anser att skönlitteraturförmedling inte ingår i deras biblioteks uppgift. Därför kan det antas att synliggörandet inte alltid uppfattas som förmedlingsmetod, eller åtminstone att det inte finns någon klarhet om begreppens definitioner. Undersökningens resultat belyser också en viss inkonsekvens mellan de akademiska bibliotekariernas uppfattningar om nöjesläsning som en viktig komponent för akademisk framgång och deras åsikter om vad som bör eller inte bör ingå i deras

arbetsuppgifter. Det här området med alla sina skenbara motsägelser är kanske det mest intressanta att forska vidare om. Varför upplevs förmedling inte som en del av den akademiska bibliotekariens arbetsuppgifter? Hur uppfattas förmedling av akademiska bibliotekarier? På vilket sätt skiljer akademiska bibliotekariers kompetens sig från folkbibliotekariernas?

Det är också intressant att lägga märke till att det finns vissa likheter mellan de indirekta förmedlingsmetoder som används på svenska akademiska bibliotek och dem som redogörs i amerikansk och kanadensisk forskning. Dock nämner den anglosaxiska forskningen ytterligare några till synes enkla förmedlingsstrategier som inte nämns av de svenska akademiska bibliotekarierna, exempelvis att på ett effektivare sätt använda bokomslagen (bland annat i Smith & Young 2008, s. 522 och i Dewan 2013, s. 315), att samarbeta med det lokala folkbiblioteket (i Elliott 2007, s. 38 och i Nicholson 2012, s. 183) och att i nöjesläsningssyfte förmedla den skönlitteratur som redan ingår i kursmaterial (i Elliott 2009, s. 342 och i Nicholson 2012, s. 184). På detta sätt skulle samlingens värde öka i förhållande till *efterfrågan* och den av Buckland förespråkade balansen skulle återställas.

Det är även värt att påpeka likheterna i resultaten med Gladwins (2010) uppsats vad gäller svenska och brittiska akademiska bibliotekariers uppfattningar om nöjesläsning och förmedling, eftersom den brittiska erfarenheten kan upplevas lite närmare de svenska omständigheterna i en europeisk kontext. Gladwin fastställer att förmedling av nöjesläsningsmaterial i Storbritannien är ett nytt ämne under utveckling – jämfört med dess motsvarighet i USA där det i stället är mer etablerat. Även i Storbritannien finns samlingar på akademiska bibliotek som skulle kunna användas i läsfrämjande syfte. Dessutom liknar de indirekta förmedlingsmetoder som används i Storbritannien de metoder som återfinns på några svenska akademiska bibliotek. Vidare drar Gladwin slutsatsen att det är de akademiska bibliotekariernas attityder – och inte själva samlingarna - som utgör det främsta hindret för förmedlingsverksamheter i akademiskt bibliotekssammanhang. Deras åsikter om att de akademiska biblioteken inte bör ha ansvaret för någon förmedlarroll - trots att nöjesläsning gynnar studenter utifrån ett akademiskt perspektiv - återspeglas i den här undersökningens resultat (2010, s. 49-51).

Till sist kan den här undersökningens resultat betraktas i samband med de av Thorhauge redovisade *förmedlarrollerna*. Enligt Thorhauge består *god förmedling* varken av den *pedagogiska* förmyndarbibliotekarien eller den *neutrala* materialtillhandahållare utan bygger på engagemang och förutsätter kritiskt ställningstagande till beståndet. Undersökningens resultat avslöjar därför en diskrepans inom yrkesbibliotekariers professionalisering, antagligen orsakad av en hög grad av specialisering.

6.5 Ett avslutande förslag

I stället för de av Zahua (1993) och Rathe och Blankenship (2005) beskrivna amerikanska *browsing rooms*, skulle Thorhauges förslag om ett *tredelte bibliotek* utgöra en möjlig utgångspunkt för att resonera kring skönlitteraturens alternativa uppställningssätt på de svenska akademiska biblioteken. Det *tredelte bibliotek* är egentligen en förmedlingsmodell, som baseras på erfarenheten att klassifikationssystemet inte är lämpligt som uppställning- och förmedlingssystem utan endast som söksystem. Syftet är att göra biblioteksanvändarna uppmärksamma på det

materialet som inte tydligt framträder eller sticker ut på grund av uppställningen enligt klassifikationssystemet, det vill säga skönlitteratur. På det *tredelte bibliotek* "spränges rammerne for skøn- og faglitteratur, små og store formater, tidsskrifter, videofilm, lydbøger og andre av-medier" (Thorhauge 1995, s. 182).

Utifrån en sådan modell skulle skönlitteraturen kunna ställas upp tillsammans med själva ämnet, det vill säga integrerad med sitt forskningsområde. Följande exempel belyser detta. På ett akademiskt bibliotek kopplat till en institution där främmande språk utgör utbildnings- och forskningsämne, skulle romaner och noveller *om* de länder där dessa språk talas och/eller skrivna *av* författare från dessa länder, kunna finnas på hyllorna i nöjesläsningssyfte, i svensk eller engelsk översättning, uppställda tillsammans med relevant facklitteratur, nämligen kursböcker om ländernas litteratur, språk, historia, kultur och geografiskt material. Detsamma skulle kunna göras även i samband med icke-humanistiska och icke-samhällsvetenskapliga ämnen – till exempel med romaner där kemi, fysik, biologi, medicin, astronomi och övriga naturvetenskaper spelar roll, utgör en komponent av berättelsen eller behandlas i bakgrund för att beskriva kontexten.

En sådan *indirekt* förmedlingsstrategi innebär en dubbel vinst, nämligen att man förmedlar det skönlitterära beståndet i nöjesläsningssyfte samt indirekt lyfter fram forskningsrelaterat material.

Dessutom är den fördelaktig för alla parter, nämligen studenterna, beståndet och de akademiska biblioteken. Enligt Krashens teoretiska utgångspunkt av FVR som medel utgör nöjesläsning ett redskap och medför förbättring av både studenternas *literacy skills* och deras akademiska prestationer. Vidare främjar den estetiska aspekten i läsningen studenternas kritiska och självkritiska omdöme enligt Rosenblatts teoretiska ram. Man kan även spekulera att ett skönlitterärt perspektiv på utbildningsämnena kan medföra tänkbara fördelar för studenterna, som exempelvis att väcka nyfikenhet kring ämnet och/eller förankra ämnet i verkligheten. En redogörelse av dessa fördelar ligger utanför den här undersökningens ramar, men det går inte att förneka att ämnen görs mer verkliga när de sätts i en kontext, även om den är helt fiktiv.

När det gäller beståndet kan den här uppställningsmodellen återetablera balansen mellan samlingens *värde* och *efterfrågan* samt även fylla den *bibliografiska* funktionen, som annars fylls endast av ämnesorden i själva katalogen.

För det akademiska biblioteket innebär en sådan uppställning att fylla de i Bibliotekslagen föreskrivna funktionerna av att "svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan" (12 §) samt att "främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt" (2 §) som en del av det allmänna biblioteksväsendet.

7. Sammanfattning

Syftet med den här uppsatsen är att studera skönlitteraturens roll på den svenska akademiska biblioteken enligt svenska akademiska bibliotekarier.

Utifrån detta syfte formulerades de följande frågeställningarna:

- Hur stor andel av de svenska akademiska bibliotekens samlingar består av skönlitteratur?
- Hur ofta lånas skönlitteratur ut på akademiska bibliotek?
- Vilka riktlinjer föreligger på akademiska bibliotek för inköp av skönlitteratur?
- Hur förmedlas skönlitteratur på akademiska bibliotek?
- Vad anser akademiska bibliotekarier om studenters nöjesläsning?
- Vad anser de om skönlitteratur och dess förmedling på akademiska bibliotek?

Bakgrunden till ämnesvalet är Kungliga bibliotekets statistik om forskningsbibliotekens opreciserade bestånd när det gäller andelen skönlitteratur och föreskrifterna i den nya Bibliotekslagen (SFS 2013:801) om högskolebibliotek som en del av det allmänna biblioteksväsendet, vars övergripande ändamål är bland annat främja litteraturens ställning, samt om forskningsbibliotekens ansvar för biblioteksverksamheten inom de områden som anknyter till lärosätenas utbildning och forskning.

I genomgången av tidigare forskning presenterades först relevant litteratur om läsning, akademisk läsning och nöjesläsning av skönlitteratur i förhållande till individen och den akademiska studenten. Vidare redogjordes för forskning om litteraturförmedlingsverksamheter med särskild betoning på amerikanska, kanadensiska och brittiska akademiska bibliotek.

Uppsatsens teoretiska ramverk om nöjesläsningens funktion består av Stephen D. Krashens FVR Reading Hypothesis och av Louise M. Rosenblatts definition av den estetiska läsningen inom hennes teori om läsning som en transaktion. Michael K. Bucklands kategorisering av en samlings funktioner står för beståndets teoretiska utgångspunkt. Förmedling definieras enligt Jens Thorhauges teori och indelning i direkta och indirekta metoder.

Kvantitativa enkäter användes för datainsamlingen.

Analysen och diskussionen av det empiriska materialet visar att skönlitteraturens funktion på svenska akademiska bibliotek är varken entydig eller lätt att definieras. Skönlitterära samlingar finns i varierande dock inte stora omfattningar på majoriteten av svenska akademiska bibliotek och inte bara av den anledning att skönlitteratur ingår i institutionernas utbildnings- och forskningsområden. Där den ingår i beståndet, lånas den ut regelbundet och efterfrågas på ett sådant sätt att den i många fall även köps in efter låntagarnas inköpsförslag.

De akademiska bibliotekariernas uppfattningar om skönlitteratur i samband med nöjesläsning är också varierande. Fast det råder enighet om att nöjesläsning är viktig för

akademiska studenter, är bilden splittrad när det gäller uppfattningar om förvärv och förmedling av skönlitteratur som en del av de akademiska biblioteks verksamheter, också på grund av oklarheter när det gäller förmedlingsbegreppet. Några slutsatser dras även i samband med förslag om möjliga lösningar för ett mer värdefullt samt efterfrågat skönlitterärt bestånd.

Eftersom ämnet upplevs som relativt nytt i svensk kontext, föreslås vidare forskning särskilt i samband med nöjesläsningens positiva effekter för svenska akademiska studenter samt om anledningarna till vissa motsägelser i akademiska bibliotekariers uppfattningar om förmedling.

8. Källförteckning

- Alsheimer, Leif (2004). *Bildningsresan: från ensidig instrumentell utbildning till sammanhangsskapande bildning*. Stockholm: Prisma.
- Banou, Christina, Kostagiolas, Petros A. & Olenoglou, Anna-Maria (2008). The reading behavioural patterns of the Ionian University graduate students. Reading policy of the Greek academic libraries. *Library Management*, vol. 29, no. 6/7, s. 489-503.
- Beard, David & Thi-Beard, Kate Vo (2008). Rethinking the Book: New Theories for Readers' Advisory. *Reference & User Services Quarterly*, vol. 47, no. 4, s. 331-335.
- Bibliotekslagen*. SFS 2013:801. Stockholm: Justitiedepartementet.
- Björklund, Elisabeth (2014). Litteracitet. *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/litteracitet> [2014-11-14].
- Bordonaro, Karen (2011). Recreational Reading of International Students in Academic Libraries. *The Reading Matrix*, vol. 11, no. 3, s. 269-278.
- Bosman, Renée, Glover, John & Prince, Monique (2008). Growing Adult Readers: Promoting Reading in Academic Libraries. *Urban Library Journal*, vol. 15, no. 1, s. 46-58.
- Bray, Gayle B., Pascarella, Ernest T. & Pierson, Christopher T. (2004). Postsecondary education and some dimensions of literacy development: An exploration of longitudinal evidence. *Reading Research Quarterly*, vol. 39, no. 3, s. 306-330.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber.
- Buckland, Michael K. (1989). The Roles of Collections and the Scope of Collection Development. *Journal of Documentation*, vol. 45, no. 3, s. 213-226.
- Buckland, Michael K. (1995). What Will Collection Developers do?. *Information Technology and Libraries*, vol. 14, no. 3, s. 155-159.
- Burak, Lydia (2004). Examining and predicting college students' reading intentions. *Reading Horizons*; Nov/Dec 2004; no. 45, 2, s. 139-153.
- Calvino, Italo (1983). *Om en vinternatt en resande: [roman]*. Stockholm: Bonnier.
- Chesnut, Mary Todd (2011). Reading Between the Lines: Extending the Reach of a University Common Reading Program. *Practical Academic Librarianship*, 1(1), s. 51-58.
- Curzon, Susan C. & Quiñónez-Skinner, Jennie. Academic Libraries. In *Encyclopedia of Library and Information Sciences*, Third Edition. Taylor and Francis: New York, Published online: 09 Dec 2009; s. 11-22. [<http://dx.doi.org/10.1081/E-ELIS3-120044525>]
- Dewan, Pauline (2010). Why Your Academic Library Needs a Popular Reading Collection Now More Than Ever. *College & Undergraduate Libraries*, 17, s. 44-64.
- Dewan, Pauline (2013). Reading Matters in the Academic Library. *Reference & User Services Quarterly*, vol. 52, no. 4, s. 309-319.
- Diers, Bailey & Simpson, Shannon (2012). At Your Leisure: Establishing a Popular Reading Collection at UBC Library. *Evidence Based Library and Information Practice*, 7, 2, s. 49-66.

Dodd, Sue (2013). *Bibliotekstermer på svenska och engelska. Library Terms in Swedish and English*. 19:e rev. Uppsala Universitet. <http://www.youblisher.com/p/559971-Bibliotekstermer-pa-svenska-och-engelska-Library-Terms-in-Swedish-and-English/> [2014-11-24]

Ehrenberg, Maria, Persson, Magnus & Svensson, Cinna (2013). *Synen på skönlitteratur för vuxna på svenska folkbibliotek: en förstudie*. Halmstad: Region Halland.

Elkin, Judith, Train, Briony & Denham, Debbie (2003). *Reading and reader development: The pleasure of reading*. London: Facet.

Elliott, Julie (2007). Academic Libraries and Extracurricular Reading Promotion. *Reference & User Services Quarterly*, vol. 46, no. 3, s. 34-43.

Elliott, Julie (2009). Barriers to Extracurricular Reading Promotion in Academic Libraries. *Reference & User Services Quarterly*, vol. 48, no. 4, s. 340-346.

Fajardo, Anika (2010). Book Clubs: Not Just for Public Libraries. *College & Undergraduate Libraries*, 17, s. 65-69.

Felski, Rita (2008). *Uses of literature*. Malden, Mass.: Blackwell Pub.

Frid, Nina (2012). *Slutet på boken är bara början: Om läsarsamtal, bokcirklar och bibliotek*. Lund: Bibliotekstjänst.

Furhammar, Sten (1997). *Varför läser du?*. Stockholm: Carlsson.

Furseth Inger & Everett, Euris Larry (2013). *Doing your Master's Dissertation From Start to Finish*. London: Sage.

Gallick, Jude D. (1999) Do they read for pleasure? Recreational reading habits of college students. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, vol. 42, no. 6, s. 480-488.

Gauder, Heidi, Giglierano, Joan & Schramm, Christine H. (2007). Porch Reads: Encouraging Recreational Reading Among College Students. *College and Undergraduate Libraries*, vol. 14 (2), s. 1-24.

Gilbert, Julie & Fister, Barbara (2011). Reading, Risk, and Reality: College Students and Reading for Pleasure. *College and Research Libraries*, vol. 72, no. 5, s. 474-495.

Gladwin, Rachel (2010). *Reading for Pleasure: An investigation into the promotion of recreational reading in university libraries in the UK*. Loughborough University, Dept of Information Science.

Gladwin, Rachel & Goulding, Anne (2012). Recreational Reading in University Libraries in the United Kingdom. *New Review of Academic Librarianship*, vol. 18:2, s. 140-164.

Goldberg, Martin (2012). Extracurricular Reading: Creating and Sustaining On Campus Book Clubs. *Reference & User Services Quarterly*, vol. 51, no. 3, s. 231-234.

Hsieh, Cynthia & Runner, Rhonelle (2005). Textbooks, leisure reading, and the academic library, *Library Collections, Acquisitions and Technical Services*, vol. 29, no. 2, s. 192-204.

Informationsordbogen (2014). Formidling. <http://www.informationsordbogen.dk/concept.php?cid=2468> [2014-10-13]

Krashen, Stephen D. (2004). *The Power of Reading: Insights from the Research*. 2nd ed. Libraries Unlimited, Westport, CT.

- Kungliga biblioteket (2013). *Forskningsbibliotek2013 - utveckling 2002-2013*.
<http://www.kb.se/bibliotek/Statistik-kvalitet/biblioteksstatistik/Bibliotek-2013/> [2014-09-27]
- Littau, Karin (2006). *Theories of reading: Books, bodies, and bibliomania*. Cambridge, UK: Polity.
- Litteraturutredningen (2012). *Läsarnas marknad, marknadens läsare: En forskningsantologi* (SOU 2012:10). Stockholm: Fritze.
- MacAdam, Barbara (1995). Sustaining the Culture of the Book: The Role of Enrichment Reading and Critical Thinking in the Undergraduate Curriculum. *Library Trends*, vol. 44, no. 2, s. 237-263.
- Mahaffy, Mardi (2009). In Support of Reading: Reading Outreach Programs at Academic Libraries. *Public Services Quarterly*, 5, s. 163-173.
- Merriam-Webster (2014). Browsing room. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/browsing%20room> [2014-11-14]
- Merriam-Webster (2014). Fiction. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/fiction> [2014-10-09]
- Nationalencyklopedin (2014). Akademisk. <http://www.ne.se/lang/akademisk> [2014-10-09]
- Nationalencyklopedin (2014). Skönlitteratur. <http://www.ne.se/lang/skonlitteratur> [2014-10-09]
- NEA National Endowment for the Arts (2004). *Reading at Risk*.
<http://arts.gov/sites/default/files/ReadingAtRisk.pdf> [2014-09-16]
- NEA National Endowment for the Arts (2007). *To Read or Not to Read*.
<http://arts.gov/sites/default/files/ToRead.pdf> [2014-09-16]
- Nicholson, Heather (2012). How to Be Engaging: Recreational Reading and Readers' Advisory in the Academic Library. *Public Services Quarterly*, 8:2, s. 176-186.
- Nilsson, Skans Kersti & Pettersson, Torsten (red.) (2009). *Litteratur som livskunskap: Tvärvetenskapliga perspektiv på personlighetsutvecklande läsning*. Högskolan i Borås.
- Nussbaum, Martha C. (1990). *Love's knowledge: Essays on philosophy and literature*. New York: Oxford Univ. Press.
- Nussbaum, Martha C. (1995). *Poetic justice: The literary imagination and public life*. Boston: Beacon Press.
- Nussbaum, Martha C. (1997). *Cultivating humanity: A classical defense of reform in liberal education*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Parlette, Melanie & Howard, Vivian (2010). Personal Growth, Habits and Understanding: Pleasure Reading Among First-Year University Students. *Evidence Based Library and Information Practice*, 5.4, s. 53-69.
- Persson, Magnus (2007). *Varför läsa litteratur?: Om litteraturundervisningen efter den kulturella vändningen*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Persson, Magnus (2012). *Den goda boken: Samtida föreställningar om litteratur och läsning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

- Rathe, Bette & Blankenship, Lisa (2005). Recreational Reading Collections in Academic Libraries. *Collection Management*, vol. 30 (2), s. 73-85.
- Ridderstrøm, Helge (2014). *Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier*. Formidling. <http://home.hio.no/~helgerid/litteraturogmedieleksikon/formidling.pdf> [2014-10-13]
- Rosenblatt, Louise M. (2002). *Litteraturläsning som utforskning och upptäcktsresa*. Lund: Studentlitteratur.
- Ross, Catherine S. (1999). Finding without Seeking: The Information Encounter in the Context of Reading for Pleasure. *Information Processing and Management*, vol. 35, pp. 783-799.
- Ross, Catherine S., McKechnie, Lynne E. F. & Rothbauer, Paulette M. (2006). *Reading matters: What the research reveals about reading, libraries, and community*. Westport: Libraries unlimited.
- Sanders, Mark (2009). Popular Reading Collections in Public University Libraries: A Survey of Three Southeastern States. *Public Services Quarterly*, 5:3, s. 174-183.
- Sfi-utredningen (2003). *Vidare vägar och vägen vidare: Svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv*. (SOU 2003:77). Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Smidt, Jofrid Karner (1994). Bibliotekaren som litteraturformidler. *Bok og Bibliotek*, nr. 6, s. 7-11.
- Smidt, Jofrid Karner (2001). Bibliotekarens sak og Litteraturformidlingens normer. I: *Det siviliserte informationsamfunn: Folkbibliotekenes rolle ved inngangen til en digital tid*. Redaktører: Ragnar Andreas Audunson og Niels Windfeld Lund. Bergen: Fagbokforlaget. s. 292-317.
- Smidt, Jofrid Karner (2002). *Mellom elite og publikum: Litterær smak og litteraturformidling blant bibliotekarer i norske folkebibliotek*. Diss. Oslo: Univ., 2002.
- Smith, Rochelle & Young, Nancy J. (2008). Giving Pleasure Its Due: Collection Promotion and Readers' Advisory in Academic Libraries. *The Journal of Academic Librarianship*, vol. 34, no. 6, s. 520-526.
- Thorhauge, Jens (1995). Luk op for skønlitteraturen: om skønlitterær formidling i folkbiblioteker. Ingår i Munch-Petersen, Erland, red. *Litteratursociologi: En antologi* (2:a uppl. 1995), s.173-190. Ballerup: Dansk BiblioteksCenter.
- Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2007). *Enkätboken*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Tveit, Åse Kristine (2004). *Innganger: Om lesing og litteraturformidling*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Usherwood, Bob & Toyne, Jackie (2002). The value and impact of reading imaginative literature. *Journal of librarianship and information science*, 2002 34: 33, s. 33-41.
- Van Fleet, Connie (2009). Popular Fiction Collections in Academic and Public Libraries. *The Acquisitions Librarian*, 15:29, s. 63-85.
- Wiener, Paul B. (1982). Recreational Reading Services in Academic Libraries: An Overview. *Library Acquisitions: Practice and Theory*, vol. 6, s. 59-70.

Wildemuth, Barbara M. (2009). *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Westport, Conn.: Libraries Unlimited.

Zahua, Janelle M. (1993). Recreational Reading in Academic Browsing Rooms: Resources for Readers' Advisory. *Collection Building*, vol. 12, nos. 3-4, s. 57-62.

Bilagor

Bilaga A - Högskolebibliotekens hemsidor

Högskolebibliotekens hemsidor med information om bibliotekens lokaler efter KBs högskolebibliotekslista. Samtliga besökta under vecka 39 2014.

Anna Lindh - biblioteket	http://www.fhs.se/sv/annalindhbiblioteket/kontakta-oss/
Blekinge Tekniska Högskola. Biblioteket	http://www.bth.se/bib/web.nsf/sidor/oppettider
Chalmers bibliotek	http://www.lib.chalmers.se/vaara-bibliotek/
Dans och Cirkushögskolans bibliotek	http://www.doch.se/bibliotek
Ersta Sköndal högskolebibliotek	http://www.esh.se/bibliotek/om-biblioteket.html
Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH biblioteket	http://www.gih.se/Bibliotek/Om-biblioteket/Oppettider/
Göteborgs universitetsbibliotek	http://www.ub.gu.se/bibliotek/
Handelshögskolan i Stockholm, Biblioteket	http://www.hhs.se/sv/library/
Högskolan Dalarna. Biblioteket	http://www.du.se/sv/Bibliotek/Kontakta-biblioteket/
Högskolan i Borås. Bibliotek & läranderesurser	http://www.hb.se/Biblioteket/Kontakta-oss/
Högskolan i Gävle. Biblioteket	http://www.hig.se/Ext/Sv/Biblioteket/Kontakta-oss.html
Högskolan i Halmstad. Biblioteket	http://www.hh.se/bibliotek/kontakt.2541.html
Högskolan i Jönköping. Biblioteket	http://hj.se/bibl/om-biblioteket/kontakt.html
Linnéuniversitetet i Kalmar samordnas med Linnéuniversitetet i Växjö	http://lnu.se/ub/om-biblioteket/oppettider-
Högskolan i Skövde. Biblioteket	http://www.his.se/Biblioteket/Kontakt/Hitta-till-biblioteket/
Högskolan Kristianstad. Biblioteket	http://www.hkr.se/sv/lrc/biblioteket/
Högskolan Väst, Biblioteket	http://www.bibliotek.hv.se/sv/om-biblioteket
Karlstads universitetsbibliotek	http://www.kau.se/bibliotek/kontakta-biblioteket/oppettider
Karolinska Institutet Universitetsbiblioteket	http://kib.ki.se/node/1377
Konstfacks bibliotek	http://www.konstfack.se/sv/Bibliotek/Om-biblioteket1/
Kungl. Konsthögsk. Arkitekturskolans bibl.	http://www.kkh.se/index.php/sv/kontakt
Kungl. Tekniska högskolans bibliotek	http://www.kth.se/kthb/om/kontakt/oppettider-1.181705
Linköpings universitetsbibliotek	http://www.bibl.liu.se/om-biblioteket?l=sv

Luleå universitetsbibliotek	http://www.ltu.se/ltu/lib/Om-oss/Oppettider
Lunds universitets bibliotek	http://www.lub.lu.se/biblioteken/oepettider.html ; http://www.lub.lu.se/biblioteken.html
Malmö högskola. Bibliotek och IT	http://www.mah.se/Bibliotek/Oppettider-och-kontakt/
Mittuniversitetets bibliotek	http://www.bib.miun.se/ombiblioteket/oppettider/
Mälardalens högskolas bibliotek	http://www.mdh.se/bibliotek/kontakt
Nordic School of Public Health, NHV. Biblioteket	http://www.nhv.se/customer/templates/InfoPage___63.aspx?epslanguage=SV
Polishögskolans bibliotek	http://www.polishogskolan.se/Bibliotek/Om-biblioteket/
Röda Korsets Högskola. Biblioteket	http://www.rkh.se/sv/bibliotek/
Stockholms universitetsbibliotek	http://www.sub.su.se/vara-bibliotek.aspx
Sveriges lantbruksuniversitets bibliotek	http://www.slu.se/sv/bibliotek/om-bibl/vara-bibl/
Södertörns högskolebibliotek	http://www.sh.se/p3/ext/content.nsf/aget?openagent&key=kontakt_och_oppettider_1392975882702
Umeå universitetsbibliotek	http://www.ub.umu.se/kontakta
Uppsala universitetsbibliotek	http://www.ub.uu.se/oppettider-och-adresser/
Örebro universitetsbibliotek	http://www.oru.se/ub/Vara-bibliotek/

Bilaga B – Förfrågan

Hej!

Jag heter Barbara Bakker och läser Biblioteks- och Informationsvetenskap på Högskolan i Borås.

Det är nu dags för mig att skriva min kandidatuppsats och mitt examensarbete handlar om vilken funktion skönlitteraturen har på svenska universitets- och högskolebibliotek.

Anledningen till att jag skriver till er nu är att jag skulle behöva komma i kontakt med en av era bibliotekarier som både arbetar med bestånd / inköp och har direkt kontakt med bibliotekets besökare (t.ex. bemannar informations- / referensdisken).

Jag vore därför tacksam om ni kunde skicka mig kontaktuppgifter (namn och mejladress) till en lämplig person på ert bibliotek. Jag kommer då att be den besvara en webbenkät med några korta frågor.

Mitt mejladress är s110025@student.hb.se.

Om biblioteket har flera olika filialer, med separata bestånd, tar jag gärna emot kontaktuppgifter från samtliga.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Barbara Bakker

Bilaga C - Enkätbrev

Hej!

Jag heter Barbara Bakker och läser Biblioteks- och Informationsvetenskap på Högskolan i Borås. Det är nu dags för mig att skriva min kandidatuppsats och mitt examensarbete handlar om vilken funktion skönlitteraturen har på svenska universitets- och högskolebibliotek. Tanken bakom mitt ämnesval är att undersöka i vilken utsträckning skönlitteraturen finns, efterfrågas och värderas i akademiska biblioteks sammanhang.

Till detta syfte har jag utarbetat en webbenkät med några korta frågeställningar och din medverkan är därför mycket värdefull. Det tar bara några minuter att besvara enkäten och frågorna är formade så att du helt enkelt klickar dig igenom svaren. Du kan börja genom att klicka på den här länken:

[Link]

Denna länk är unikt knuten till den här undersökningen och din e-postadress. Vidarebefordra inte detta meddelande.

Dina svar kommer endast att användas i statistiska sammanställningar och du förblir helt anonym. Uppstår det frågor kring enkäten eller uppsatsen kan du nå mig via e-post: s110025@student.hb.se.

Den färdiga uppsatsen kommer att finnas tillgänglig på Högskolan i Borås hemsida.

Tack på förhand och med vänliga hälsningar.

Barbara Bakker

Obs!

Om du inte vill ha fler e-postmeddelanden från mig klickar du på länken nedan så tas du automatiskt bort från min e-postlista.

[RemoveLink]

Bilaga D – Enkät

Enkät - Skönlitteratur på akademiska bibliotek

- 1) **Ingår skönlitteraturen i bibliotekets bestånd?**
Ingår skönlitteraturen i bibliotekets bestånd?
Skönlitteratur i enkätens syfte definieras som allt som klassificeras under SAB signum **H** och/eller Dewey **810-899** med litteraturform **-3** (Romaner och noveller) i Tabell 3.
JA / NEJ
(om svaret är nej gå till fråga nr. 14)
- 2) **Akademiskt bibliotek eller integrerat folk- och universitetsbibliotek?**
Är biblioteket ett integrerat folk- och universitetsbibliotek?
JA / NEJ
- 3) **Procentandel av beståndet**
Vilken procentandel av det totala beståndet består skönlitteraturens samling av?
  - mindre än 1 %
  - 1 - 5 %
  - 5 - 10 %
  - mer än 10 %
- 4) **Utlåningsfrekvens**
Upplever du att skönlitteraturen på biblioteket lånas ut:
  - Aldrig
  - Sällan (1-5 gånger/månad)
  - Ofta (flera gånger/vecka)
  - Dagligen (minst 1 gång/dag)
- 5) **Uppställning**
Var är skönlitteraturen placerad i bibliotekets lokaler?
  - Separat från huvudbeståndet
  - Integrerad med beståndet med sitt eget signum
- 6) **Är skönlitteratur ett av de ämnen som undervisas på institutionen?**
Ingår skönlitteratur i de ämnen som undervisas på institutionen (t ex litteraturvetenskap)?
JA / NEJ
- 7) **Riktlinjer**
Har biblioteket några specifika riktlinjer för inköp av skönlitteratur (t.ex. om kvalitet, utbud, mm)?
JA / NEJ
- 8) **Inköpsrutiner**
Tillhör inköpet av skönlitteratur bibliotekets regelbundna inköpsrutiner?
JA / NEJ

- 9) Inköp**
Hur väljs skönlitteraturen som köps in? (Flera alternativ kan anges)
- Genom låntagarnas inköpsförslag
  - Genom bibliotekariernas förslag
  - Genom BTJ-häftet och/eller andra förlags inköpskataloger
  - Det finns inga specifika urvalsprocedurer
- 10) Synliggörande**
Hur synliggörs skönlitteratursbeståndet? (Flera alternativ kan anges)
- Med särskild uppställning i bibliotekets lokaler
  - Med skyltning och likadana verktyg
  - I bibliotekets hemsida / blogg / sociala medier
  - Det synliggörs inte särskilt
  - Annat _____
- 11) Förmedling**
Ingår förmedlingsaktiviteter och/eller -initiativ om skönlitteratur i bibliotekets verksamhet?
JA / NEJ
(om svaret är nej gå till fråga nr. 13)
- 12) Förmedlingsverktyg**
Hur förmedlas skönlitteraturen? (Flera alternativ kan anges):
- Bokcirkel eller bokklubb
  - Evenemang med inbjudna författare (t ex författarträffar, -luncher eller likn.)
  - Bokprat
  - Topplistor eller lästips tillgängliga i bibliotekslokaler (på papper)
  - Topplistor eller tips på hemsidan / sociala medier (facebook, twitter, instagram, mm)
  - Annat _____
- 13) Bör skönlitteraturförmedling ingå i bibliotekets verksamhet?**
Om du svarat nej till 11 =
Tycker du att skönlitteraturförmedling bör ingå i bibliotekets verksamhet?
JA / NEJ
(om svaret är nej gå till fråga nr. 15)
- 14) Användarna och lån av skönlitteratur**
Om du svarat nej till 1 =
Tror du att bibliotekets besökare skulle vara intresserade av att låna skönlitteraturen om den utgjorde en del av bibliotekets bestånd?
JA / NEJ
- 15) Skönlitteraturförmedling och bibliotekets verksamhet**
Om du svarat nej till 13 =
Varför tycker du att skönlitteraturförmedling inte bör ingå i bibliotekets verksamhet? (Flera alternativ kan anges)
- Jag tycker att det inte skulle finnas intresse
  - Jag tycker att det inte skulle finnas tid
  - Jag tycker att bibliotekets bestånd är inte lämpligt (pga storlek, typ, placering, etc.)
  - Jag tycker att det inte ingår i vårt biblioteks uppgift
  - Jag tycker att _____

16) Allmänt - Nöjesläsning

I vilken utsträckning instämmer du i de följande påståenden:
(instämmer helt - instämmer delvis - instämmer inte - vet ej)

- Nöjesläsning är viktig för högskolestudenter
- Nöjesläsning bidrar till ökad förståelse för akademiska texter
- Nöjesläsning bidrar till bättre akademiska prestationer

17) Allmänt - Akademiska bibliotek och skönlitteratur

I vilken utsträckning instämmer du i de följande påståenden:
(instämmer helt - instämmer delvis - instämmer inte - vet ej)

- Akademiska biblioteks bestånd bör innehålla skönlitteratur för nöjesläsning
- Skönlitteraturbeståndet på akademiska bibliotek bör vara relevant för institutionens forskningsområden
- Skönlitteraturen bör få mer uppmärksamhet på akademiska bibliotek

18) Allmänt - Akademiska bibliotek och läsfrämjande

I vilken utsträckning instämmer du i de följande påståenden:
(instämmer helt - instämmer delvis - instämmer inte - vet ej)

- Läsfrämjande aktiviteter bör ingå i akademiska biblioteks verksamheter